

บทที่ 4

อิทธิพลของนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2553-2555

นวนิยายอันเป็นผลผลิตทางวรรณกรรมของสังคมมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสังคมอย่างใกล้ชิด นวนิยายสามารถชี้แนะเส้นทางชีวิตให้แก่ผู้อ่าน ปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรม สั่งสอนผู้อ่านผ่านการกระทำตัวละคร จนถึงสร้างกระแสความคิดใหม่ในสังคมได้ นวนิยายที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2553-2555 กล่าวถึงชีวิตคนไทยหลาย ๆ ด้าน ภาพและแนวคิดที่ผู้อ่านได้เห็นในนวนิยาย สามารถกระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกนึกคิดต่อชีวิตของตนเองและสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ นวนิยายที่เกี่ยวกับคนไทย นวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2553-2555 มีอิทธิพลต่อผู้อ่านหลาย ๆ ด้าน ดังหัวข้อต่อไปนี้

- 4.1 ปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรม
 - 4.1.1 ด้านความกตัญญูกตเวทิต
 - 4.1.2 ด้านความขยันหมั่นเพียร
 - 4.1.3 ด้านความประหยัด
 - 4.1.4 ด้านการเป็นคนดี
- 4.2 กระตุ้นให้เข้มแข็งและอดทนเพื่อต่อสู้กับโชคชะตา
 - 4.2.1 ความอดทนในชีวิต
 - 4.2.2 ความเข้มแข็งต่อสู้กับชีวิต
- 4.3 ชักชวนให้รู้จักรักครอบครัว
 - 4.3.1 การช่วยเหลือกันของสมาชิกในครอบครัว
 - 4.3.2 ความรับผิดชอบต่อครอบครัว
- 4.4 สั่งสอนให้รักวัฒนธรรมไทย
 - 4.4.1 การรู้จักวัฒนธรรมของตน
 - 4.4.2 การอนุรักษ์วัฒนธรรมของตน
- 4.5 สั่งสอนให้รักธรรมชาติ
 - 4.5.1 การรักต้นไม้
 - 4.5.2 การอนุรักษ์สัตว์

4.1 ปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรม

คนไทยนับถือศาสนาต่าง ๆ แต่ส่วนมากจะนับถือศาสนาพุทธ ซึ่งศาสนาพุทธเป็นศาสนาที่ทำให้ความสำคัญในเรื่องของคุณธรรมและจริยธรรมมาก เพราะฉะนั้น ผู้เขียนคนไทยย่อมรับอิทธิพลด้านคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งจะปรากฏในวรรณกรรมต่าง ๆ ทำให้วรรณกรรมไทยมีลักษณะสำคัญและมีอิทธิพลต่อการปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้อ่าน

ผู้เขียนได้นำเสนอความคิดที่เกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมผ่านวรรณกรรมและปรากฏผ่านตัวละคร ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกที่เห็นด้วยกับผู้เขียน เวลาปฏิบัติตนก็ทำตามความคิดดี ๆ เหล่านั้น ซึ่งถือว่าผู้อ่านได้รับอิทธิพลมาจากวรรณกรรมอย่างแท้จริง

นวนิยายเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2553-2555 เป็นนวนิยายที่เขียนขึ้นมาเพื่อให้เยาวชนและคนรุ่นต่าง ๆ อ่าน จึงให้ความสำคัญกับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ผู้เขียนได้สร้างเรื่องที่มีความหมายมากมาย นอกจากจะทำให้ผู้อ่านได้รับความเพลิดเพลินแล้วยังทำให้ผู้อ่านเกิดความคิดต่าง ๆ ต่อชีวิตของตนเอง และได้เรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมควบคู่กับการอ่านเรื่องราวที่สนุกสนานไปด้วย

4.1.1 ด้านความกตัญญูทเวท

คำว่าความกตัญญูทเวท หมายถึงการรู้จักการตอบแทน บุญคุณผู้อื่นทำให้พวกเราพ้นจากความเดือดร้อน ที่จริงแล้ว ถ้าคนนั้นไม่มาช่วยเรา เราก็คงไม่มีสิทธิ์ไปโทษคนนั้น เพราะฉะนั้น เราควรรู้จักความกตัญญูทเวทที่ได้รับความช่วยเหลือจากคนอื่น และเราควรรู้จักตอบแทนพระคุณของผู้อื่น

นวนิยายเรื่อง โรงเรียนริมทะเล ของ สาคร พูลสุข กล่าวถึงนมเป็ยเป็นหมอต้าแย เด็กท่องเที่ยวเป็นตัวละครเอก ซึ่งอาศัยอยู่กับนมเป็ย เขามีเพื่อนคนหนึ่งชื่อมิน ซึ่งมาจากครอบครัวที่ยากจน พอถึงวันเกิดมิน นมเป็ยจัดงานเลี้ยงเพื่อเลี้ยงเด็กทั้งหมู่บ้าน และกล่าวถึงเรื่องการเกิดของมินว่าเมื่อตอนที่แม่คลอดมิน พ่อไม่สามารถจ่ายค่ารักษาให้นมเป็ย แต่นมเป็ยก็ช่วยทำคลอดโดยไม่ได้ค่าตอบแทน หลังจากนั้น พ่อมินจึงมาช่วยนมเป็ยเป็นประจำและได้เอาข้าวของมาให้นมเป็ยโดยไม่ได้เปิดเผยตัวตลอดมาเพื่อตอบแทนนมเป็ย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

มินนั่งยิ้มโชว์ฟันสีเหลืองอย่างมีความสุข เขาดูเหมือนตุ๊กตาดินสีดำตัวโต
ที่มีใครบางคนจับมาวางไว้ ปากยังเคี้ยวข้าวต้มมัดไม่ยอมหยุด

นมเป็ยหันไปมองมิน แยกยิ้มอย่างอารมณ์ดี แล้ว จึงเล่าต่อ "พ่อของเอ็ง
เอาปลาแห้งใส่ในกาบโหนดให้ข้าจนข้าเอากลับบ้านไม่ไหว แล้วหลังจากนั้น รู้ไหม
ว่าเกิดอะไรขึ้น น้ำในตุ่มบ้านข้าไม่เคยแห้ง ฟืนบ้านข้าไม่เคยหมด ข้าวในนาก็ไม่รู้ว่ามี
ใครหามาไว้ถึงยัง แล้ววันดีคืนดียังมีปลาตัวโต ๆ ไว้หน้าบ้านอีก บอกพ่อเอ็งด้วย
ว่ามันจ่ายมากกว่าที่มันควรจ่ายแล้ว"

"ครับผม" มินเปิดปากพูด

(โรงเรียนริมทะเล. 2555 : 66)

จากตัวอย่างเราเห็นได้ว่า ผู้เขียนได้แสดงความคิดที่เกี่ยวกับความกตัญญูทเวทที่แก่ผู้อ่านโดยผ่านตัวละครพ่อของมิน ปลูกฝังให้ผู้อ่านเห็นความสวยงามของความกตัญญูทเวท คนที่มาช่วยเราโดยไม่ต้องการการตอบแทน แสดงให้เห็นว่าคน ๆ นั้นมีน้ำใจอย่างแท้จริง และถึงแม้ว่าคน ๆ นั้นจะไม่ต้องการสิ่งใดตอบแทน แต่เราก็ต้องรู้จักความกตัญญูทเวท เพราะว่าไม่มีใครมีหน้าที่ต้องมาช่วยพวกเราตลอดเวลา ถ้าเราเป็นคนไม่รู้จักความกตัญญูทเวท จำนวนคนที่ให้ความช่วยเหลือเราก็จะลดลง เรื่องนี้สอนให้มนุษย์รู้ว่าควรเป็นคนที่รู้จักความกตัญญูทเวท

นวนิยายเรื่อง ขนमुखลูก ของจันทรา รัศมีทอง กล่าวว่าปูยฝ้ายไปซื้อเสื้อยืดที่ร้านของยั้งยง ซึ่งยั้งยงเป็นเพื่อนเก่าของพ่อปูยฝ้าย แต่ปูยฝ้ายไม่มีเงินซื้อ เพราะว่าโดนล้างกระเป๋าสตางค์เพื่อปลอบใจปูยฝ้าย ยั้งยงจึงเอาเสื้อยืดตัวที่ปูยฝ้ายชอบมาฝาก แถมคืนกระเป๋าท้ายและไม่รับเงินค่าเสื้อด้วย ปูยฝ้ายถามว่าทำไมไม่เก็บเงิน ยั้งยงบอกว่าคนเราต้องรู้จักความกตัญญู ที่จริงแล้วคุณย่าปูยฝ้ายเคยช่วยยั้งยงไว้มากมาย และถือว่ายั้งยงเป็นลูกของตน ทำให้ยั้งยงเกิดความรู้สึกว่าต้องถือโอกาสตอบแทนบุญคุณของย่าปูยฝ้าย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

"หนูยังมีเงินที่คุณย่าให้ไว้ค่ะ"

"ยังเป็นของป่าสืบล อาศัยรับไม่ได้"

"ทำไมคะ"

"คนเราต้องมีความกตัญญูรู้คุณคน" ยิ่งบอกพร้อมกับล้วงมือเข้าไปใน กระเป๋ากางเกง "กระเป๋าสตางค์ของหนูอยู่หน้าร้านอาเมื่อตอนเย็น"

(ขนมชุปลูก. 2554 : 60)

จากตัวอย่างผู้เขียนได้แสดงความคิดเห็นว่า คนเราต้องรู้จักความกตัญญูรู้คุณคนโดยผ่านตัวละครยิ่งยง แสดงให้เห็นว่าคนที่มาช่วยเหลือเพราะว่าคน ๆ นั้นมีน้ำใจ ไม่ได้หมายความว่า การช่วยเหลือเป็นหน้าที่ของคน ๆ นั้น เพราะฉะนั้น เราจึงควรรู้จักความกตัญญูและพยายามหาโอกาสตอบแทนบุญคุณของผู้ที่เคยช่วยเหลือเรา ซึ่งเป็นกำลังใจที่ส่งเสริมการช่วยเหลือ ทำให้บุคคลอยากจะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้สังคมมีคุณธรรมจริยธรรมที่มีประโยชน์ที่ดีต่อการพัฒนาสังคม ซึ่งบุคคลที่อยู่สังคมอย่างนี้จะรักกันมากขึ้น

นวนิยายเรื่อง บ้านไม้ชายคลอง ของจันทรา รัศมีทอง กล่าวว่่าสักกับพี่น้องทุกคนโตขึ้นเนื่องจากลูก ๆ ทุกคนขยันเรียนและพยายามทำงาน จึงทำให้ครอบครัวก้าวหน้าขึ้น และลูก ๆ ทุกคนรู้สึกขอบพระคุณพ่อแม่ และอยากตอบแทนพ่อแม่อย่างเต็มที่ พุดอยากให้ออกไปกินของแพง ๆ เลยซื้อปลาที่มีราคาค่อนข้างสูง แต่พุดรู้สึกเปลืองเงินจึงบ่นกับพุดบ่อย ๆ ทำให้พุดทนไม่ไหวจึงโทรศัพท์หาสัก ให้สักมาช่วยพุดกับคุณแม่พุดให้เลิกบ่นบ้าง ดังตัวอย่างว่า

"ก็ฉันเห็นเตี้ยชอบกินข้าวต้มปลา เวลาผ่านเขาวราช ฉันทเลยซื้อไปฝากบ่อย ๆ "

"แล้วมันไม่อร่อยหรือไง"

"อร่อยมาก เตี้ยชอบ"

"อ้าว แล้วบ่นทำไม"

"มีวันหนึ่งเตี้ยมาถามราคา พอบอกว่าถูกละร้อยห้าสิบบาท เลยบ่นใหญ่ หัวว่าฉันทพุ่มเฟื่อย"

สมอดหัวเราะไม่ได้ "ก็สมควรโดนบ่นอยู่แล้ว ทำไมไม่บอกแค่ห้าสิบบาท"

"ฉันทอยากให้อายุยืนใจที่ได้กินของแพง ๆ บ้าง ไม่นึกว่าจะยังขี้เหนียวเหมือนเดิม สักช่วยบอกเตี้ยให้เลิกบ่นซะทีนะ ฉันทอยากซื้อปลาให้เตี้ยกินเยอะ ๆ เพราะอายุมากแล้ว"

(บ้านไม้ชายคลอง. 2553 : 204-205)

จากตัวอย่างผู้เขียนได้แสดงความคิดเห็นที่ให้ความสำคัญกับความกตัญญูตเวทีแก่ผู้อ่าน โดยผ่านตัวละครพุด ทำให้ผู้อ่านรับรู้ว่่าลูกต้องมีความกตัญญูตเวทีต่อพ่อแม่ เพราะว่่าพ่อแม่ให้ชีวิตแก่ลูก ไม่ว่าจะยากจนหรือมั่งมี ต่างก็เลี้ยงลูกอย่างเต็มที่ เพราะฉะนั้น เมื่อลูกมีความสามารถที่จะตอบแทนบุญคุณพ่อแม่ได้ ก็ต้องทำต้องดูแลพ่อแม่อย่างดี พ่อแม่อาจจะบ่นบ้าง แต่ก็ต้องมีความคิดที่จะให้พ่อแม่มีอายุยืนนานและให้พ่อแม่อยู่อย่างสบาย ซึ่งเป็นการกระทำด้วยความกตัญญูที่มีอิทธิพลต่อดังนั้น ลูกหลาน ความกตัญญูตเวทีเป็นสิ่งที่ควรสืบทอดรุ่นต่อรุ่น

ปู่ย่าตายายเป็นคนที่สำคัญสำหรับลูกหลาน เพราะถ้าไม่มีพวกเขา ก็ไม่สามารถมีโอกาสอยู่บนโลกนี้ได้ ซึ่งพวกท่านเป็นคนที่มียาเยอะ ลูกหลานยิ่งควรให้ความสำคัญและความสนใจกับพวกเขาและการทำอย่างนี้เรียกว่าความกตัญญู แต่สมัยนี้พ่อแม่ยุ่งกับการทำงานและลูกหลานก็ยุ่งอยู่กับการเรียนจนไม่มีเวลาสนใจปู่ย่าตายาย บางคนคิดว่าความกตัญญูกับปู่ย่าตายายก็คือส่งเงินให้พวกเขา หรือห่วยใยการกินการอยู่เท่านั้น แต่ความจริงความกตัญญูคือการเอาใจใส่การดูแลให้มีความสุขทั้งร่างกายและจิตใจ

นวนิยายเรื่อง ร่องเท้าที่หายไป ของฉินจิน ช่างพิมพ์ กล่าวว่าหนูน้อยไม่ชอบคุณปู่ เธอรู้สึกว่าคุณปู่ไม่สนิทสนมกับคุณปู่ เวลาแม่สั่งให้หนูน้อยไปช่วยคุณปู่ที่โรงพยาบาล หนูน้อยนึกกลัว จึงหนีกลับบ้าน เด็กหญิงเล่าความรู้สึกให้อาเล้งฟัง อาเล้งจึงบอกว่าผู้สูงอายุต้องการความสนใจจากลูก ๆ หลาน ๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

"แปลกนะที่พวกเธอไม่เคยกลับไปเยี่ยมท่านเลย ปู่ของเธอคงจะเหงาแย่ที่ต้องอยู่คนเดียวเป็นสิบปี" เด็กชายจ้องเป่งมาที่หนูน้อยคล้ายจะตำหนิกลาย ๆ ว่าครอบครัวของเธอทอดทิ้งคนแก่

"ก็...ก็คุณพ่อคุณแม่ยุ่งอยู่เยอะเลย แล้วฉันก็ต้องเรียนหนังสือ พอปิดเทอมยังต้องเรียนพิเศษอีก แล้วเอาเวลาที่ไหนไปเยี่ยมคุณปู่กันล่ะ แต่คุณพ่อส่งเงินไปให้ทุกเดือนนะ เดือนหนึ่งตั้งหลายพัน" หนูน้อยแก้ตัวพลั่ว

"โอ้เอ๊ย คุณปู่ของเธอคงไม่อยากได้เงินหรอก อาม่าของฉันเคยพูดเสมอว่าความสุขของคนแก่คือการได้มีลูกหลานล้อมหน้าล้อมหลังและครอบครัวอยู่พร้อมหน้า"

(ร่องเท้าที่หายไป. 2554 : 70-71)

จากตัวอย่างผู้เขียนได้แสดงความคิดเห็นที่ชักชวนให้สนใจและกลับไปเยี่ยมผู้สูงอายุที่ไม่ได้อาศัยอยู่ด้วยกัน เพราะความกตัญญูต่อผู้สูงอายุอย่างปู่ย่าตายาย ไม่ใช่เพียงการส่งเงินให้ใช้จ่ายเท่านั้น แต่การได้อยู่กับลูกหลานมีคุณค่ามากกว่าเงินสำหรับผู้สูงอายุที่อยู่อย่างโดดเดี่ยว ทำให้ผู้สูงอายุมีความสุขมากกว่าการได้รับเงินที่ส่งมา เพราะว่าเงินทองไม่สามารถกำจัดความเหงาและความคิดถึงลูกหลานได้ ผู้เขียนอยากจะทำให้ผู้อ่านเห็นถึงความกตัญญูที่เหมาะสมและถูกต้องสำหรับผู้สูงอายุ ก็คือการกลับไปเยี่ยมท่านเป็นประจำและการให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุ ซึ่งจะทำให้ผู้สูงอายุมีความสุขมากกว่าการมีเงินทอง

จากการวิเคราะห์ข้างต้น สรุปได้ว่านวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2553-2555 มีอิทธิพลต่อผู้อ่านในด้านการปลูกฝังให้มีความกตัญญูเวที ชักชวนให้ผู้อ่านหาโอกาสไปตอบแทนพระคุณคนที่มาช่วยเรา นอกจากนี้ ผู้เขียนยังกระตุ้นให้ผู้อ่านมีความกตัญญูกับคุณพ่อคุณแม่และคนในครอบครัวที่เลี้ยงดูเรามา สำหรับปู่ย่าตายาย ผู้เขียนแนะนำให้เอาใจใส่อย่างใกล้ชิด เช่น กลับไปเยี่ยมและดูแลปู่ย่าตายายดีกว่าแค่ส่งเงินให้ใช้จ่ายเพียงอย่างเดียว

4.1.2 ด้านความขยันหมั่นเพียร

ชีวิตเราต้องการความขยันหมั่นเพียรอย่างแน่นอน เพราะไม่ว่าจะเป็นการเรียนหรือการทำงาน ถึงแม้ว่าจะเป็นคนยากจน ถ้ามีความขยันหมั่นเพียร ก็สามารถเป็นคนที่ร่ำรวยได้ ถ้าเป็นคนรวยอยู่แล้ว ความขยันหมั่นเพียรก็สามารถทำให้ก้าวหน้าต่อไปเรื่อย ๆ เพราะความขยันหมั่นเพียร

จะทำให้ชีวิตเราจะดำเนินอย่างอุดมสมบูรณ์ นวนิยายเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2553-2555 ส่วนมากเป็นเรื่องที่สะท้อนถึงความขยันหมั่นเพียร

นวนิยายเรื่อง บ้านไม้ชายคลอง ของจันทรา รัศมีทอง กล่าวว่าพูดเป็นพี่สาว ถึงแม้ว่าจะชอบเรียนและขยันเรียนมาก แต่เพราะความยากจน จึงต้องละทิ้งการเรียน และต้องไปทำงานหลังจากเรียนจบประถมศึกษาปีที่ 7 หลังจากนั้น ครอบครัวมีฐานะดีขึ้น พูดจึงมีเวลาทำสิ่งที่ตนอยากทำ พูดเคยฝันว่าอยากเป็นครู แต่เป็นไปไม่ได้เพราะมีวุฒิการศึกษาต่ำ พูดจึงอยากจะเป็นนักเขียน ถึงแม้ว่าไม่ได้เรียนมากเท่ากับน้อง ๆ ทุกคน แต่เพราะพูดชอบอ่านหนังสือและขยันเขียน จึงทำให้ความฝันที่อยากเป็นนักเขียนสมหวัง นอกจากนี้ พูดยังได้รับรางวัลในการเขียนด้วย ดังตัวอย่างว่า

จนวันหนึ่ง หลังจากพูดออกมาอยู่บ้านได้สองปี ผมได้รับหนังสือเล่มหนึ่ง จากพูด เป็นหนังสือรวมเรื่องสั้นซึ่งองค์กรหนึ่งจัดทำขึ้น เปิดเข้าไปดูในเล่มจึงได้เห็นชื่อพูดในฐานะผู้เขียนที่ได้รับรางวัลชมเชย ผมรีบโทรศัพท์แสดงความยินดี เพราะไม่เคยรู้เรื่องมาก่อน

.....

ถ้าการเรียนในสถานศึกษาเป็นต้นทุน พูดก็มีน้อยจริง ๆ แต่ถ้าการอ่าน ถือเป็นต้นทุนได้ ผมเชื่อว่าพูดพอมีบ้าง ที่ผ่านมา ผมรู้ว่าน้อง ๆ ช่วยกันหยิบยืมหนังสือจากห้องสมุดมาให้พูดอ่านอย่างต่อเนื่อง ระยะเวลาพูดอาศัยอ่านหนังสือจากบ้านของป่าน ซึ่งบรรณาธิการผู้เป็นสามีเก็บสะสมไว้รวมทั้งที่ได้รับมาจากสำนักพิมพ์ต่าง ๆ ด้วย

(บ้านไม้ชายคลอง. 2553 : 214-215)

จากตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนแสดงความคิดที่เกี่ยวกับความขยันหมั่นเพียรโดยผ่านการกระทำของพูด ทำให้ผู้อ่านเห็นว่า ถ้าเป็นคนขยัน แม้ชีวิตจะมีอุปสรรคก็สมหวังได้ เพราะความขยันสู้ความลำบากได้ ถึงแม้ว่าจะมีการศึกษาไม่สูง แต่ถ้ามีความพยายาม ก็สามารถเป็นนักเขียนที่ได้รับรางวัลได้ ผู้เขียนทำให้ผู้อ่านรู้ว่า ถ้ามีความขยันก็สามารถทำให้ความฝันเป็นจริงได้ ซึ่งผู้เขียนได้ใช้วิธีนี้เพื่อให้กำลังใจแก่ผู้อ่านและกระตุ้นให้ผู้อ่านเป็นคนขยัน มีความพยายาม ถือว่าเป็นการสั่งสอนที่สอดแทรกระหว่างการอ่านนวนิยายที่สนุกสนานได้

การทำงานเป็นกิจกรรมในชีวิตประจำวันที่สำคัญที่ทำให้มนุษย์เลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ เพราะฉะนั้น มนุษย์จึงให้ความสำคัญกับการทำงานมาก มนุษย์เน้นย้ำว่าเวลาทำงานต้องขยันและอย่างตั้งใจ คนที่ขยันทำงานคือคนที่มีความรับผิดชอบต่อตนเองและครอบครัว เพราะฉะนั้น ผู้เขียนได้ถ่ายทอดลงในวรรณกรรมโดยชื่นชมคนที่มีความสนุกสนานในการทำงาน

นวนิยายเรื่อง บ้านไม้ชายคลอง ของ จันทรา รัศมีทอง กล่าวว่าพ่อสักขายก้วยเตี้ยเร็ว แต่มีช่วงน้ำแห้งทุกปี พ่อจะออกไปขายของไม่ได้ง่ายเหมือนเดิม เพราะวาล้างขามไม่สะดวกและส่งก้วยเตี้ยให้ลูกค้ายาก การทำงานลำบากมาก แต่พ่อขยันและไม่ยอมแพ้ พบปัญหาอะไรก็แก้ไขปัญหานั้น เป็นพ่อที่รักครอบครัวและดูแลครอบครัวเป็นอย่างดี ดังตัวอย่างว่า

ระยะทางที่จะไปขายจึงจำกดอยู่ในวงแคบ เพราะขายไปได้ไม่กี่บ้านก็ต้องวิ่งเรือกลับมาบรรทุกน้ำสะอาดสำหรับล้างขามอีก นาน ๆ พ่อจะเจอลูกค้าใจดี ยอมให้พ่อซื้อน้ำสะอาดใส่ถังบ้าง

ความทุกข์ทรมานไม่ได้หมดเพียงเท่านั้น เพราะลำคลองที่แห้งขอดทำให้จอดเรือขายของยากขึ้น แนวตลิ่งทุกแห่งจะสูงขึ้น พ่อต้องยืนบนกระถางเรือเพื่อส่งชามก๋วยเตี๋ยวให้ลูกค้าจนสุดมือ ลูกนั่งแต่ละครั้งแสนจะลำบาก บางทีพ่อส่งไม่ค่อยถึงชามก๋วยเตี๋ยวเอียงไปเอียงมา น้ำเดือด ๆ หกรดหน้าพ่อจนเป็นรอยพองแดง รวมทั้งแขนขาที่ปวดบวม

(บ้านไม้ชายคลอง. 2553 : 129)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ผู้เขียนได้แสดงความคิดเห็นที่กระตุ้นให้ผู้อ่านเข้มแข็งและขยันทำงาน ไม่ว่าสิ่งแวดล้อมจะเลวร้ายขนาดไหนก็ต้องพยายามอย่างเต็มที่ เพราะว่าความลำบากมีอยู่ในชีวิตประจำวันของเรา ถ้าไม่สู้ชีวิตก็จะทำงานไม่สำเร็จ หาเงินมาเลี้ยงตนเองและครอบครัวไม่ได้ ผู้อ่านได้รับรู้ว่าสิ่งแวดล้อมการทำงานของพวกเขาดีกว่าพวกเขาเหล่านั้นแค่ไหน ถ้าคนอย่างพ่อขยันทำงานในสิ่งแวดล้อมอย่างนั้นได้ เราก็ไม่ควรหาข้ออ้างที่ไม่ยอมขยัน ชีวิตของมนุษย์เต็มไปด้วยความเป็นไปได้ เป้าหมายที่ตั้งไว้จะเกิดขึ้นจริงได้ด้วยความพยายาม เราจึงไม่ควรย่อท้อก่อนจะลงมือทำ สิ่งที่เราคิดว่าทำไม่ได้แต่ถ้าขยันหมั่นเพียรก็จะสำเร็จได้ตามที่หวังไว้

นวนิยายเรื่อง ขนมหุบลูก ของจันทรา รัศมีทอง กล่าวว่าปุ๋ยฝ้ายเป็นเด็กที่เรียนไม่เก่ง พ่อแม่จึงไม่ให้ความสำคัญมากเท่ากับพี่ชายที่สาวสองคน เพื่อช่วยปุ๋ยฝ้าย สนิวลผู้เป็นย่าจึงตั้งเงื่อนไขว่าถ้าปุ๋ยฝ้ายตอบคำถามที่เขาตั้งไว้ได้ สนิวลจะออกเงินส่งปุ๋ยฝ้ายไปเที่ยวที่ประเทศอังกฤษพร้อมกับพี่ทั้งสองคน เพื่อค้นหาคำตอบ ปุ๋ยฝ้ายต้องไปอยู่กับป้าสาลี ก่อนออกเดินทางปุ๋ยฝ้ายมาหาคุณย่าและบอกว่าไม่มีความมั่นใจในการค้นหาคำตอบ คุณย่าจึงให้กำลังใจว่าปุ๋ยฝ้ายต้องพยายามถึงจะประสบความสำเร็จได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

"แต่ย่าอยากให้ฝ้ายพยายามอย่างเต็มที่ จำไว้ ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จก็อยู่ที่นั่น"

(ขนมหุบลูก. 2554 : 31)

จากตัวอย่าง ผู้เขียนแสดงความคิดเห็นว่าความสำเร็จจะเกิดขึ้นได้ต้องมีเพียงสิ่งเดียวคือ ความพยายาม ถ้าไม่มีความขยันหมั่นเพียรนั้น ก็ยากที่จะประสบความสำเร็จ และควรจำไว้ว่าความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จก็อยู่ที่นั่น ซึ่งผู้เขียนกระตุ้นให้ผู้อ่านมีความพยายามผ่านตัวละครคุณย่าสนิวล เพราะว่าการอ่านวรรณกรรมก็เป็นการสนทนาระหว่างผู้เขียนและผู้อ่าน การให้กำลังใจของคุณย่าก็เป็นการให้กำลังใจที่ผู้เขียนมีให้แก่ผู้อ่าน

นวนิยายเรื่อง ขนมหุบลูก ของจันทรา รัศมีทอง กล่าวว่าปุ๋ยฝ้ายอยู่กับป้าสาลีอย่างมีความสุข วันหนึ่งป้าสาลีมาบอกว่าป้าจะต้องไปสอนทำขนมที่โรงเรียน อยากจะให้ปุ๋ยฝ้ายเป็นคนช่วย แต่ปุ๋ยฝ้ายไม่มีความมั่นใจ จึงโทรศัพท์หาคุณย่า เพื่อให้ปุ๋ยฝ้ายมีความพยายาม คุณย่าจึงเล่าเรื่องที่เขาไปป็นภูเขาให้ ปุ๋ยฝ้ายฟัง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

"ตอนยืนอยู่ข้างล่าง ย่าเห็นความสูงใหญ่ของเขาลูกนั่นแล้วก็คิดว่าเราคงขึ้นไปไม่ได้แน่ แต่เมื่อคนอื่นเดินขึ้นกันหมด ย่ากับคุณย่าจึงได้คิดว่าเราก็คงมีสองขาเหมือนกัน ทำไมจะมาหยุดยืนอยู่แค่เชิงเขา เราตัดสินใจเดินคุยกันไปเรื่อย ๆ เหนื่อยก็หยุดพัก สุดท้ายจึงได้ไปกราบรอยพระพุทธรูป"

"ดีจังค่ะ" หลานสาวเอ่ยชม "คุณย่าขอให้พระท่านช่วยหรือคะ"

"ไม่ใช่พระ" สิวลพุดข้า ๆ "ย่ามีแค่สองเท้าเล็ก ๆ กับความพยายาม
เท่านั้นเอง"

(ขนมชุปลูก. 2554 : 73)

จากตัวอย่าง ผู้เขียนแสดงความคิดเห็นว่า ถ้ามีความพยายาม มีความขยันหมั่นเพียร ความลำบากก็กลายเป็นสิ่งที่ประสบความสำเร็จได้ ชีวิตก็เหมือนการปีนภูเขา ถ้าคิดว่าปีนขึ้นไม่ได้ ก็แพ้ตั้งแต่ก่อนลงทำ การยอมแพ้กับภูเขาโดยไม่พยายามทำให้ความหมายชีวิตลดลง ถ้าใช้ความพยายามและความขยันหมั่นเพียร ความสูงของภูเขาก็กว้างหน้าของเรา เราสามารถเอาชนะอุปสรรคได้ ปัญหาที่ปุ๋ยฝ้ายพบ ผู้อ่านก็เคยพบในชีวิตประจำวัน การไม่มีความมั่นใจ และไม่มี ความกล้าหาญ เป็นปัญหาที่พบได้เสมอ ผู้เขียนให้กำลังใจว่าถ้ามีความพยายามมีความขยันหมั่นเพียร ก็สามารถเอาชนะความลำบากในชีวิตได้

สรุปได้ว่า ผู้เขียนสร้างตัวละครอย่างพ่อเพราะอยากให้ผู้อ่านได้รับกำลังใจจากพ่อที่ต้อง ขยันทำงานและรู้จักความขยันหมั่นเพียร เพราะความลำบากไม่ได้เป็นสิ่งที่น่ากลัว สิ่งที่น่ากลัวคือการ ไม่กล้าต่อสู้กับความลำบาก ไม่ยอมขยันทำงาน หากรู้จักความเพียงพอ ก็จะรู้จักความขยัน นอกจากนี้ ผู้เขียนยังย้ำเรื่องความพยายาม ไม่ว่าเราจะลงทำอะไร เราควรใช้ความพยายามก่อนที่จะบอกว่า ทำไม่ได้ ความขยันหมั่นเพียรเป็นคุณสมบัติของมนุษย์ที่ติดตัวมา เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การดำเนินชีวิต มีความหมายมากมาย ซึ่งเป็นด้านที่น่าชื่นชมสำหรับบรรณกรรมที่มีอิทธิพลต่อผู้อ่าน

4.1.3 ด้านความประหยัด

ความประหยัดเป็นส่วนหนึ่งที่ขาดไม่ได้ในด้านคุณธรรมจริยธรรม เพราะถ้าไม่รู้จัก ความประหยัดต่อให้เป็นคนที่ยรวยมากแค่ไหน สมบัติก็จะมีวันหมดลงในวันหนึ่ง สำหรับคนยากจน หากมีความประหยัดก็สามารถร่ำรวยได้ แต่สมัยนี้เยาวชนส่วนมากไม่ต้องทำอะไรเลย พ่อแม่จัดการ ทุกอย่างให้ ทำให้เยาวชนสร้างความเคยชินที่ไม่ดีขึ้นมา อย่างเช่น การกินทิ้งกินขว้าง การไม่ถนอมข้าว ของ

นวนิยายเรื่อง บ้านไม้ชายคลอง ของ จันทรา รัศมีทอง กล่าวว่าสภาพครอบครัวของ ตัวละครเอกเป็นครอบครัวที่มีสมาชิกจำนวนมาก ครอบครัวไม่ค่อยมีสมบัติ มีแต่พ่อคนเดียวที่อดทน และขยันทำงาน เพราะฉะนั้น พ่อจึงสั่งสอนลูก ๆ ทุกคนให้เป็นคนที่รู้จักความประหยัด ดังตัวอย่างว่า

"หาเงินเก่ง ลูกรู้ใช้เงินเป็นไม่ได้นะลูก" พ่อบอกหลังจากเงยหน้าดูรูไป
ค่อนข้างอุมจากมิดหันเนื้อ ที่ต้องลับให้คมกริบทุกวัน ส่วนพวกเรากำลังล้อมวงกัน
กินข้าวเย็น

"ถ้าเราหาเงินเก่ง" ฝ่ายบอก "เราคงใช้ไม่หมด ต้องมีเหลือไปฝากธนาคาร
บ้าง"

"หาเก่งแค่ไหน ถ้าอยากได้ไม่สิ้นสุด" พ่อสอน "มันก็ไม่เหลือ เราต้องรู้จัก
ประหยัด"

(บ้านไม้ชายคลอง. 2553 : 33)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ผู้เขียนแสดงความคิดเห็นให้ผู้อ่านให้ความสำคัญกับความ ประหยัดโดยผ่านตัวละครพ่อ ผู้เขียนชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ถ้าไม่รู้จักประหยัดต่อให้เป็นคนที่ทำเงิน เก่งแค่ไหนก็ต้องมีวันสิ้นสุด ผู้อ่านควรรับรู้ ว่า ตนเป็นคนขยันอย่างเดียวยังไม่พอ แต่เราจำเป็นต้องเป็น

คนประหยัดด้วย ไม่อย่างนั้นก็ไม่มีวันที่จะเจริญได้ ผู้เขียนปลุ่ฝงคำสั่งสอนสำหรับการประหยัดโดยผ่านตัวละครของพ่อผู้สั่งสอนเด็ก ๆ ทุกคน มีประโยชน์ที่จะทำให้ผู้อ่านเกิดความคิดเห็นเดียวกันกับคุณพ่อ ทำให้การได้รับการสั่งสอนจากตัวละครกลายเป็นอิทธิพลที่มีต่อผู้อ่าน

นวนิยายเรื่อง บ้านไม้ชายคลอง ของจันทรา รัศมีทองกล่าวว่าพอถึงวันตรุษจีนหรือวันสารทจีน พ่อของสักต้องรวมเงินกับพี่ชายทั้งสองเพื่อซื้อของไปไหว้บรรพบุรุษแล้วกินข้าวด้วยกัน ระหว่างกินข้าวพ่อสั่งให้เด็กทุกคนกินข้าวให้เกลี้ยง ไม่งั้นจะลงโทษ พุดเห็นลูกที่ลูกน้องที่ร่ำรวยไม่เคยโดนลงโทษ จึงถามขึ้น พ่อจึงถือโอกาสสั่งสอนให้พุดเป็นคนที่มีสติความประหยัด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

"การกินทิ้งกินขว้างมันน่าเสียดาย ของทุกอย่างต้องใช้เงินซื้อมาทั้งนั้น"

พ่อดีใจ "ถ้าเรารู้จักมาแค่พ่อดี ที่เหลือยังอุ่นเก็บไว้กินมื้อต่อไปได้"

"แล้วคนรวยเขากินของเหลือทิ้งเยอะ ๆ จริงหรือเปล่า" พุดถามต่อ

"ไม่รู้ เพราะเตี้ยไม่เคยรวย" พ่อตอบอย่างอารมณ์ดี "เตี้ยรู้แต่ว่า ถ้าขึ้น

กินทิ้งกินขว้างกันแบบนี้ ก็จะไม่มีความรวย"

(บ้านไม้ชายคลอง. 2553 : 45)

จากตัวอย่าง ผู้เขียนแสดงความคิดเห็นว่า ถ้าไม่รู้จักการประหยัด คนเราก็จะไม่มีความร่ำรวยได้ การกินทิ้งกินขว้างไม่ใช่น่าเสียดายเท่านั้น เป็นการกระทำที่ไม่เคารพการทำงานของชาวนา รวมทั้งไม่เคารพคนที่ทำอาหาร นอกจากนี้ ถ้าเรามีความพยายาม แต่ไม่รู้จักการประหยัด เราก็ไม่สามารถเก็บเงินทองได้และก็ไม่มีความร่ำรวยได้ ผู้เขียนอยากให้ผู้อ่านเข้าใจว่าการไม่รู้จักประหยัดจะไม่มีความที่เก็บสมบัติได้โดยคำพูดของคุณพ่อ ผู้อ่านก็จะเข้าใจว่าความสำเร็จที่ลูกทุกคนได้รับ ก็มีความเกี่ยวข้องกับการสั่งสอนของคนเป็นพ่ออย่างมากมาย

นวนิยายเรื่อง ขนมหุบลูก ของ จันทรา รัศมีทองกล่าวว่าป้าเยาว์ผู้เป็นแม่ค้าที่ขายขนมที่ตลาดเดียวกันโดนทวงหนี้ แต่โชคดีปลอดภัย พุดฝ่ายถามถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ป้าสิบผู้เป็นพี่ชายจึงเล่าให้ฟัง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพราะว่าป้าเยาว์มีหนี้สะสมมากมาย ป้าสาส์ผู้เป็นแม่ของป้าสิบเลยสั่งสอนว่าต้องเป็นคนประหยัดตั้งแต่เด็กจึงจะไม่มีหนี้สินอย่างป้าเยาว์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

"มีเรื่องต้องช่วยกันบ่อยมัย"

"ไม่บ่อยนะ แต่ป้าเยาว์เจอนักเหนื่อยเพราะมีหนี้สะสมเยอะ แฮ่..."

ป้าสิบถอนหายใจ "เพราะอย่างนี้แหละ แม่ถึงสั่งสอนให้พวกพี่ประหยัดและช่วยกันทำมาหากินตั้งแต่เด็ก"

(ขนมหุบลูก. 2554 : 115)

จากตัวอย่างผู้เขียนแสดงความคิดเห็นว่า การประหยัดเป็นสิ่งที่จำเป็นและควรสั่งสอนให้รู้จักการประหยัดตั้งแต่เด็ก การประหยัดเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของคุณธรรม คนไทยมีค่านิยมว่ามนุษย์ควรใช้ชีวิตอย่างพอกินพออยู่ ซึ่งสอดคล้องกับการใช้ชีวิตอย่างประหยัด การประหยัดมีประโยชน์ต่อครอบครัว เพราะว่าการประหยัดจะทำให้ค่าใช้จ่ายลดลง ไม่จำเป็นต้องไปยืมเงินจากคนอื่นเพื่อสร้างหนี้สินและความเดือดร้อนให้กับครอบครัว เพราะไม่ต้องห่วงว่าจะมีพวกแก๊งทวงหนี้มาทวงหนี้ นอกจากนี้ การประหยัดยังทำให้ครอบครัวสะสมเงินทองได้ ซึ่งเงินทองเหล่านี้สามารถนำมาลงทุนทำธุรกิจได้ นำมาสร้างบ้านเรือนได้และไม่ว่าจะเป็นการลงทุนหรือก่อสร้างบ้านเรือน ล้วนเป็นกิจกรรมที่ทำให้ครอบครัวก้าวหน้าขึ้น

นวนิยายเรื่อง รongเท้าที่หายไป ของ อธิมา ช่างพุ่มกล่าวว่าเด็กหญิงหน่อมกินอาหารเหลือเป็นอาหารที่แม่ซื้อให้วันก่อน หน่อมไม่อยากจะกินจึงทิ้งในถังขยะ เด็กชายอาเล็งซึ่งเป็นเงาที่หน่อมฝันถึง เป็นคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นที่สอง ตอนเด็ก ๆ มีชีวิตที่ลำบากยากจน ใช้ชีวิตอย่างแร้นแค้น เพราะฉะนั้น ตอนอาเล็งเห็นเด็กสมัยนี้อย่างหน่อมกินอาหารทิ้ง ๆ ขว้าง ๆ จึงรู้สึกเสียดาย สั่งสอนเด็กหญิงให้รู้จักการประหยัดโดยนำชีวิตของตนมาเปรียบเทียบ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

"นี่ หน่อม การกินทิ้งกินขว้างแบบนี้ไม่ดีหรือรู้ไหม เด็กสมัยฉันกว่าจะได้กินหมูหรือไก่สักทีก็ต้องรอช่วงเทศกาลอย่างวันตรุษจีนหรือสารทจีนนั่นละ ปีปีหนึ่งได้กินเนื้อหมูไม่กี่ครั้งหรืออก ทั้ง ๆ ที่เราเลี้ยงหมูหรือไก่เอาไว้เองแท้ ๆ แต่กว่าที่มันจะโตขึ้นมาได้ก็ต้องใช้เวลาเป็นปี ขนมนมเนยก็ไม่มีเหลือเพื่อเหมือนเดี๋ยวนี พวกฉันพี่ ๆ น้อง ๆ กว่าจะได้กินขนมสักทีก็ต้องทำกันเป็นวัน ๆ ไหนจะแม่แปป ไหนจะปอกมะพร้าว ชูดมะพร้าว คั้นกะทิ พวกเราจึงกินอย่างรู้คุณค่าไม่เคยเหลือทิ้งเลยสักครั้ง ยิ่งช่วงสงครามนะอาหารยิ่งหายาก จนแม่แต่เปลือกหัวใช้เท้าก็ยังต้องเอามาล้างแล้วดองเอาไว้กิน หรือเปลือกแตงโมก็เหมือนกัน แทบจะกินทุกส่วนไม่ให้มีเหลือเลยทีเดียว"

(rongเท้าที่หายไป. 2554 : 29)

จากตัวอย่างผู้เขียนแสดงความความคิดเห็นที่อยากจะให้ผู้เขียนรู้จักการประหยัด ถึงแม้ว่าจะไม่ได้ใช้คำว่าประหยัดแม้แต่คำเดียว แต่ผู้เขียนได้นำความลำบากของอาเล็งมาทำให้ผู้อ่านได้ตระหนักว่าชีวิตของผู้อ่านมีความสุขมากเพียงไหน คนสมัยนี้ส่วนมากไม่ต้องห่วงการกินการอยู่อยากกินอะไรก็ไปซื้อได้สะดวกรวดเร็ว แต่พวกเรากลับกินอาหารเหล่านี้อย่างไร้คุณค่า อาหารที่มีรสชาติที่ไม่ถูกปาก เราก็เลือกที่จะทิ้งไป อาหารที่กินไม่หมด เราก็เลือกที่จะทิ้งไป การกระทำอย่างนี้เป็นการไม่เคารพอาหาร นอกจากนี้ ยังเป็นการไม่รู้จักการประหยัด ความลำบากของอาเล็งทำให้ผู้อ่านเห็นถึงความผิดของตนเองในการบริโภคอาหาร การที่ไม่ต้องทำอะไรก็มีอาหารที่อร่อยมาให้กิน เราควรรู้สึกมีความสุข เราควรประหยัดและกินอาหารอย่างมีประโยชน์เพื่อถือว่าเป็นการเคารพอาหาร

จากการวิเคราะห์ข้างต้น สรุปได้ว่านวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2553-2555 มีอิทธิพลต่อผู้อ่านในด้านความประหยัด ผู้เขียนย้ำเรื่องการไม่รู้จักความประหยัด จะไม่มีวันร่ำรวยได้ นอกจากนี้ ผู้เขียนยังชี้แจงว่าการบริโภคอาหารอย่างสิ้นเปลืองเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง เพราะว่าการเทอาหารทิ้งเป็นการกระทำที่ไม่เคารพอาหาร ไม่เคารพขาวนา เป็นต้น เพราะฉะนั้น เราควรประหยัด ซื้อในปริมาณที่เรากินได้และกินอาหารอย่างได้ประโยชน์มากที่สุด

4.1.4 ด้านการเป็นคนดี

นวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้วพ.ศ. 2553-2555 มีอิทธิพลต่อผู้อ่านในด้านความประหยัด ด้านความขยันหมั่นเพียร และด้านความกตัญญูแก่พ่อแม่แล้ว นอกจากนี้ ยังมีหลายเรื่องที่สั่งสอนให้ผู้อ่านเป็นคนดี เป็นคนที่ใจกว้าง มีน้ำใจกับผู้อื่น เยาวชนเป็นวัยที่ยังไม่สามารถแยกถูกแยกผิดได้อย่างถูกต้อง นวนิยายเยาวชนจึงมีหน้าที่ที่สั่งสอนให้เยาวชนรู้จักความดี รู้จักการเป็นคนดี ไม่ใช่เยาวชนเท่านั้นที่ต้องการการสั่งสอนในด้านนี้ บางทีเราผู้ใหญ่ก็ทำผิดพลาดไป เราจึงมีความจำเป็นที่ต้องใส่ใจในการเรียนรู้ด้านนี้

นวนิยายเรื่อง ปลายฝน ของอรเกษม รอดสุทธิกุลกล่าวว่าปลายฝนทำให้เด็กชายเพชร หกล้มเพราะปลายฝนไปห้ามเด็กชายไม่ให้แก้มลิงที่น้ำข้าว ซึ่งพื้ข้าวมีโรคประจำตัว แม่ของเด็กชาย เพชรซึ่งเป็นลูกค้าที่รีสอร์ทโกรธมาก ปลายฝนสำนึกผิดจึงไปขอโทษคุณอวสีผู้เป็นเจ้าของรีสอร์ท คุณ อวสีจึงถือโอกาสนี้คอยสั่งสอนปลายฝนให้เป็นคนที่มีคุณค่า ดังตัวอย่างต่อไปนี้

"ตัวหนูก็เหมือนกัน ต้องเห็นใจ อย่าไปซ้ำเติมคนที่โชคร้ายกว่า ทุกคนเกิด มามีคุณค่าทั้งนั้น จะมากหรือน้อยอยู่ที่ความคิด และการกระทำที่ไม่เบียดเบียน เอาเปรียบใคร แล้วต้องรู้จักช่วยเหลือคนอื่น ทุกวันนี้หนูคิดบ้างไหมจะ ว่าโชคดีแค่ ไหนที่เกิดมาแข็งแรง มีข้าวกิน มีบ้านอาศัย มีโอกาสได้เรียนหนังสือ ยังมีเด็กหลาย คนโชคร้ายกว่าหนู และต้องการความช่วยเหลืออยู่นะ"

(ปลายฝน. 2553 : 143)

จากตัวอย่างผู้เขียนนำความคิดที่กระตุ้นผู้อ่านเป็นคนที่มีคุณค่า ไม่เอาเปรียบคนอื่น และช่วยเหลือผู้อื่น เวลาที่เราคิดว่าเราโชคร้าย ไม่มีคุณค่า เราควรนึกถึงคนที่โชคร้ายยิ่งกว่าเรา ถ้าเปรียบเทียบกับคนรวยเราอาจจะแค้นแค้น แต่หากนึกถึงคนป่วย เราถือว่าโชคดีมากเพราะสุขภาพ แข็งแรงก็เป็นสมบัติที่ตราค่าไม่ได้ ถ้าเปรียบเทียบกับคนจรจัด เรามีทั้งข้าวกินและมีบ้านให้อาศัยอยู่ เพราะฉะนั้น เราไม่ควรให้ความสนใจกับสิ่งที่ไม่มี กลับกันเราควรให้ความสนใจกับสิ่งที่มี เราจะเห็น ถึงความสุขที่แท้จริงและเห็นถึงคุณค่าชีวิตที่ทำให้กระตุ้นตนเองไม่ให้เอาเปรียบคนอื่นและคอยให้ความ ช่วยเหลือกับผู้อื่นอยู่เสมอ

นวนิยายเรื่อง เอ้อระเหยลอยคอ ของจันทรา รัศมีทอง กล่าวว่า การอพยพไปต่างจังหวัด ของคนเมืองทำให้ตาตรงสนใจเหตุการณ์น้ำท่วมที่กรุงเทพฯ และดูข่าวเป็นประจำ วันหนึ่งมีข่าวบอกว่ามี ลูกคนหนึ่งซึ่งเป็นคนดี เพราะว่าถึงแม้ว่าตนจะขาดข้าวของ แต่ลูกคนนั้นก็เลือกรับของแจกที่จำเป็น เท่านั้น ทำให้ณัฐซึ่งเป็นเยาวชนที่มีนิสัยเห็นแก่ตัวรู้สึกละอายใจ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

พวกเราเข้ามากินข้าวเย็นพร้อมกัน แต่ตาตรงนอนดูข่าวน้ำท่วมที่ผู้สื่อข่าว นำถุงยังชีพไปแจกตามบ้านที่อยู่เลยลึกจากถนนใหญ่ มีชายชราคนหนึ่งออกมารับ ถุงยังชีพแต่ปฏิเสธน้ำดื่มซึ่งกำลังหาซื้อยากในกรุงเทพฯ เพราะโรงงานไม่สามารถ ผลิตได้ทันจึงมีราคาแพง

"ลุงมีพอแล้ว เอาไปแจกคนอื่นเถอะ" ชายชราบอกน้ากว่า

ถ้าเป็นผมคงรับไว้ก่อนเมื่อวันหน้าหายาก แต่ชายชราผู้นั้นกลับขอรับแค่ เพียงพอต่อการดำรงชีพในระยะสั้น ๆ เท่านั้น จากสถานการณ์ยากลำบากถึงเพียงนี้ ยังมีคนดี ๆ ไว้ให้สังคมได้ยึดถือเป็นแบบอย่าง ผมชักเริ่มละอายใจขึ้นมาบ้างแล้ว

(เอ้อระเหยลอยคอ. 2555 : 145)

จากตัวอย่างผู้เขียนแสดงความคิดเห็นที่กระตุ้นให้ผู้อ่านเป็นคนดีโดยผ่านตัวละครณัฐ ซึ่งเป็นเด็กที่มีนิสัยเห็นแก่ตัวและไม่ยอมเสียเปรียบให้กับคนอื่น การกระทำของคุณลุงที่ยอมเสียสละ ถึงแม้ว่ากำลังอยู่ในสถานการณ์ที่มีความลำบาก แต่ลูกคนนั้นก็รับความช่วยเหลือในจำนวนที่พอเพียง การปฏิบัติตนเป็นคนดี อย่างเช่น การมีน้ำใจกับคนอื่น การไม่เห็นแก่ตัวเอง เป็นต้น การเป็นคนดี อาจจะต้องเสียสละบ้าง แต่การกระทำของคนดีจะทำให้สังคมมีความสงบสุขมากขึ้น ผู้เขียนเขียนถึง ความละอายใจของณัฐเพื่อให้ผู้อ่านเห็นว่าแม้ณัฐจะเป็นเด็ก แต่ก็ได้รับอิทธิพลจากตัวอย่างของคุณ

คนนั้นและเริ่มสำนึกผิด ทำให้ผู้อ่านเห็นถึงอิทธิพลของตัวอย่างที่ดี ถ้าเราเป็นคนดีและเป็นตัวอย่างที่ดีกับคนรอบข้าง สังคมนี้อาจกลายเป็นสังคมที่มีความสวยงามและสงบสุข

นวนิยายเรื่อง ปลายฝน ของ อรเกษม ริดสุทธิ กล่าวว่าปลายฝนเป็นเด็กกำพร้า เนื่องจากโรงเรียนปิดเทอมและครูที่ดูแลเขาป่วย ครูคนนั้นจึงฝากปลายฝนไปอยู่กับคุณอวาสี ซึ่งเป็นเจ้าของรีสอร์ต ช่วงปิดเทอม มีเพื่อนพาเด็กมาเที่ยวแถวนี้และพักที่รีสอร์ตของคุณอวาสี แต่เด็กบางคนนิสัยไม่ดี รังแกปลายฝนซึ่งเป็นเด็กกำพร้า แต่ปลายฝนก็อดทนทุกครั้ง แต่ตอนเด็กชายคนนั้นมาแกล้งพี่น้ำข้าว ซึ่งเป็นเด็กที่มีโรคประจำ ปลายฝนจึงเข้าไปห้าม เด็กชายคนนั้นจึงตกลงไปในสระน้ำ เลือดไหล เด็กชายร้องดัง คุณแม่เขาจึงพาเด็ก ๆ ออกจากรีสอร์ต ปลายฝนรู้สึกผิดมาก จึงไปขอโทษกับคุณอวาสี ดังตัวอย่างต่อไปนี้

"แล้วที่คุณพัชรียู่ว่า โตขึ้นเด็กอย่างหนูคงต้องเข้าคุกแน่ ๆ จริงหรือคะ"

"คุณมีไว้สำหรับชังคนทำชั่ว คนทำผิดกฎหมาย ไม่ว่าจะคนนั้นจะรวยหรือจน คนชั่วหรือดีไม่ได้ตัดสินกันที่ฐานะ ตราบใดที่หนูไม่ได้ทำชั่ว ที่นั่นก็ไม่ได้มีไว้สำหรับหนูจ๊ะ"

"ไม่มีทาง ถึงหนูจะไม่มีพ่อแม่ แต่หนูไม่มีวันทำชั่วแน่ ๆ ค่ะ" ปลายฝน ยืนยัน

"เห็นไหมจ๊ะ แม้เราจะเลือกเกิดไม่ได้ แต่เราก็เลือกได้...ว่าอยากจะเป็นคนดี หรือจะทำความชั่วจนต้องไปคุก"

"หนูขอโทษค่ะคุณอา หนูจะไม่ก้าวร้าวใช้กำลังอีก และจะไม่เกรแบบเพชรด้วย ต่อไปนี้ใครดูถูกหรือล้อเลียนอะไร หนูจะไม่สนใจทั้งนั้น"

(ปลายฝน. 2553 : 144)

จากตัวอย่างผู้เขียนแสดงความคิดเห็นว่า การเป็นคนดีไม่ได้ตัดสินกันที่ฐานะ และทุกคนไม่สามารถเลือกเกิดได้ แต่เราสามารถเลือกที่จะเป็นคนดีหรือคนชั่ว ผู้เขียนอยากจะให้ผู้อ่านรับรู้เราสามารถเป็นคนดีได้ถ้าเราอยากจะเป็นคนดี ไม่ว่าจะเป็นคนรวยหรือคนจน เราก็มีโอกาสที่จะเป็นคนดี และเราควรเป็นคนดี เพราะว่าถ้าเราไม่เป็นคนดี เราไปทำร้ายคนอื่นด้วยการใช้กำลัง เราจะต้องติดคุกตามกฎหมาย และไม่ว่าเราจะเป็นคนรวยหรือคนยากจน ถ้าเราทำผิดกฎหมายเราก็ต้องโดนจับเข้าคุก เพราะฉะนั้น เราควรเป็นคนดี นอกจากนี้ ควรสั่งสอนเด็ก ๆ ให้เป็นคนดีด้วยเช่นกัน เพราะว่าเด็ก ๆ ยังไม่สามารถแยกความถูกความผิดออก จึงต้องการการสั่งสอนจากผู้ใหญ่

จากการวิเคราะห์ข้างต้น สรุปได้ว่านวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2553-2555 มีอิทธิพลต่อผู้อ่านใน ด้านการเป็นคนดี เพราะว่าการเป็นคนดีจะทำให้ตัวเรามีคุณค่ามากขึ้น และมีประโยชน์ต่อสังคม การเป็นคนดีไม่มีขอบเขต ไม่ว่าจะเราจะเป็นคนรวยหรือคนจน เราก็สามารถเป็นคนดีได้

4.2 กระตุ้นให้เข้มแข็งและอดทนเพื่อต่อสู้กับโชคชะตา

วรรณกรรมมีอิทธิพลในด้านการต่อสู้กับโชคชะตาชีวิต ก็คือ ความเข้มแข็งและความอดทนของตัวละครจะมีประโยชน์ที่กระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความคิดที่จะต่อสู้กับโชคชะตาชีวิต การดำเนินชีวิตของตัวละครที่ประสบความสำเร็จเป็นตัวอย่างที่ดีสำหรับผู้อ่าน การที่ต้องใช้ความอดทนกับชีวิตและ

เป็นคนเข้มแข็ง เพราะว่าไม่มีใครที่มีชีวิตอย่างราบรื่นทุกวัน มีช่วงเวลาที่มิได้สิ่งดี ๆ เข้ามาในชีวิต ก็ต้องมีช่วงเวลาที่วุ่นวายอย่างไม่คาดคิดเกิดขึ้นได้ ถ้าเราไม่อดทนกับความทุกข์ ไม่เข้มแข็งกับความยากลำบาก ก็จะไม่สามารถเอาชนะต่ออุปสรรคได้

4.2.1 ความอดทนในชีวิต

การดำเนินชีวิตไม่ได้มีความสุขตลอดอย่างที่เรหวังอยู่ในใจ สำหรับคนที่ลำบากยากจน ชีวิตจะวุ่นวายกว่าอีก ถ้าไม่เข้มแข็ง ไม่อดทน อาจจะยอมแพ้กับชีวิตได้อย่างง่ายดาย เราจึงควรถนอมสิ่งที่เรามีไว้อย่างจริงจัง สิ่งที่เราอยากได้ เราก็ควรใช้ความพยายามเพื่อให้สิ่งใดสิ่งนั้นเกิดขึ้นซึ่งระยะเวลาที่เราต้องดำเนินชีวิตอย่างอดทน

นวนิยายเรื่อง บ้านไม้ชายคลอง ของ จันทรา รัศมีทอง กล่าวว่าครอบครัวสักยากจน และมีความลำบากเพราะสมาชิกในครอบครัวมีจำนวนมาก และคนที่หาเงินมาเลี้ยงครอบครัวมีแค่พ่อคนเดียวเท่านั้น เพราะฉะนั้น การดำเนินชีวิตของครอบครัวจึงต้องอดทนอย่างมาก เงินที่หามาต้องแยกเป็นหลายก้อนและสะสมอย่างละนิดอย่างละหน่อย ดังตัวอย่างว่า

พ่อต้องจ่ายเงินกับอบายมุขอันตกต่ำพวกนั้น จึงมีเงินเหลือเก็บอยู่เรื่อยๆ พ่อจัดสรรการใช้เงินอย่างมีวินัย โดยขอกระป๋องนมจากปู่มาตัดฝาทิ้งล้างให้สะอาด ตากแดดจนแห้งสนิท นำมาเรียงไว้ในลิ้นชักตู้เสื้อผ้า เขียนวัตถุประสงค์การใช้เงินแปะไว้ข้างกระป๋อง

ตั้งแต่ค่าข้าวสาร ค่ากับข้าว ค่าเช่าบ้าน ค่าซื้อน้ำประปา ค่าไฟฟ้า ค่าเล่าเรียนลูก ค่าเสื้อผ้า ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด รวมทั้งค่าแชร์ที่พ่อเล่นไว้กับลุงทองคำ เผื่อยามต้องใช้เงินฉุกเฉิน แต่ส่วนใหญ่พ่อเป็นคนเก็บเงินงวดสุดท้าย ที่เรียกว่าเป็นคนบ๊วย

(บ้านไม้ชายคลอง, 2553 : 33-34)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ผู้เขียนแสดงความคิดเห็นของการอดทนในชีวิตโดยพรรณนาชีวิตความเป็นอยู่ของตัวละคร กระตุ้นให้ผู้อ่านใช้ชีวิตอย่างอดทน ถึงแม้ว่าไม่มีสมบัติมากมายแต่ก็เก็บไว้ใช้และวางแผนการใช้ให้ดี จึงมีเงินใช้อยู่ไปเรื่อยๆ ชีวิตที่ต้องอดทนเป็นชีวิตที่ทำให้มนุษย์รู้จักความพอเพียง และได้กำลังใจจากคนที่ยากลำบากกว่า ขณะเดียวกัน ผู้เขียนทำให้ผู้อ่านได้เห็นชีวิตตนเองมีความสุขมากกว่าคนอื่น เราจึงควรรู้จักรักชีวิตและมีความมั่นใจต่อสู้กับชีวิต

นวนิยายเรื่อง บ้านไม้ชายคลอง ของ จันทรา รัศมีทอง กล่าวว่าเพราะความยากจน พุดกับน้อง ๆ ทุกคนจึงไม่ได้เข้าเรียนโรงเรียนอนุบาล จึงทำให้พื้นฐานการเรียนของพุดอ่อนกว่าเพื่อน ๆ ที่เข้าเรียนได้ เพราะพุดเป็นพี่คนโตที่สุด จึงเข้าเรียนก่อนน้อง ๆ ทุกคน พุดเห็นว่าสาเหตุที่เรียนไม่ทันเพื่อนๆ เพราะไม่ได้เข้าเรียนอนุบาลจึงเกิดความคิดที่จะหาเวลาว่างมาสอนน้อง ๆ ทุกคนด้วยตนเอง ดังตัวอย่างว่า

ห้องเรียนอนุบาลของพุด เปิดขึ้นตรงชานบ้านด้านซ้ายมือที่เป็นห้องว่าง ในวันต่อมา หลังจากช่วยพ่อเรียงของลงเรือและแก้วหลับอยู่ในเปลแล้ว

พุดใช้มานั่งเตี้ย ๆ ให้ผมวางสมุดที่เป็นของเหลือจากปีที่แล้ว ไม่นั่งแบบนี้ พ่อต่อใช้เอง ด้วยการเลื้อยไม้หนาราวหนึ่งนิ้ว กว้างแปดนิ้ว สูงห้านิ้ว มาวางไว้ทั้งสองด้านเป็นขาม้า แล้วนำไม้กระดานยาวประมาณสิบห้านิ้วกว่านั้น ตามแต่จะ

หาได้ ซึ่งส่วนใหญ่จะลอยน้ำมา วางทั้งแผ่นลงที่ขาทั้งสองข้าง แล้วตอกตะปูยึดข้าง
ละสามตัว ก็จะได้มานั่ง ให้แม่มั่งซักผ้า ทำกับข้าวหรือพอนั่งหลับมิด

ส่วนกระดานแผ่นใหญ่ พุดเก็บไม้ที่ลอยน้ำได้อีกนั้นแหละ มาแทน
กระดานดำ ขอดินสอพองที่ขายใช้พอกหน้ามาทำเป็นชอล์ก

(บ้านไม้ชายคลอง. 2553 : 73)

จากตัวอย่างเราเห็นได้ว่า ผู้เขียนแสดงความคิดเห็นที่กระตุ้นให้เยาวชนอดทนเรียน
โดยผ่านตัวละครพูดกับน้อง ๆ ทุกคน ทำให้ผู้อ่านได้รับรู้ว่าตนเองเป็นคนที่โชคดีที่ได้รับการศึกษา
โดยไม่ต้องห่วงเรื่องค่าเล่าเรียน คนที่มีโอกาสเข้าเรียนที่โรงเรียนควรนอนมโหฬารนี้ไว้ และควรอดทน
เรียนอย่างตั้งใจเพราะถ้าเปรียบเทียบกับคนที่ไม่มีโอกาสเข้าเรียนแต่พยายามหาโอกาสเรียน เราจึงควร
รู้สึกมีความสุขที่มีชีวิตอย่างนี้ ดังนั้น เราต้องอดทนและตั้งใจเรียนอย่างยิ่ง

นวนิยายเรื่อง มีดหม้อสีทอง ของธารา ศรีอนุรักษ์กล่าวว่าเด็กมีดหม้อไปบวชที่วัด เวลา
ว่าง ๆ หลวงตาจะสอนมีดหม้อสวดมนต์ ทุกครั้งที่ท่องบทสวดมนต์ซึ่งเป็นภาษาบาลี เพื่อให้มีดหม้อ
เข้าใจ หลวงตาจะอธิบายความหมายให้ฟังด้วย บทสวดมนต์เล่าเรื่องความเป็นมาของพระพุทธเจ้าซึ่ง
สั่งสอนให้มนุษย์รู้จักอดทน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คำแปลบทนี้คือ ยักษ์ชื่ออาฬวกะผู้มีจิตใจหยาบกระด้าง ไม่มีความอดทน
มีความพิลึกกว่าลูกวัวพญามาร ได้เข้ามาต่อสู้อย่างทรหดตลอดคืนยั้งรุ่ง
พระพุทธเจ้าทรงเอาชนะด้วยวิธีรمانอันดี คือขันติความอดทน ด้วยเดชแห่ง
ชัยชนะนั้น ขอชัยมงคลจงมีแก่ท่านด้วยเทอญ"

(มีดหม้อสีทอง. 2553 : 57)

จากตัวอย่างผู้เขียนแสดงความคิดเห็นที่อยากจะทำให้ผู้อ่านรู้จักความอดทนโดยใช้คำแปล
บทสวดมนต์ เนื่องจากประเทศไทยนับถือศาสนาพุทธ คนไทยจึงรับคำสั่งสอนมาจากศาสนาพุทธตั้งแต่
เด็ก คำสั่งสอนในศาสนาพุทธมีหลากหลายด้าน ความอดทนก็เป็นส่วนสำคัญ เพราะว่าความอดทนจะ
ทำให้มนุษย์มีจิตใจที่แข็งแกร่งมากขึ้น สามารถต่อสู้กับความลำบาก ถึงแม้ว่าผู้เขียนไม่ได้ระบุอย่าง
ชัดเจนว่าความอดทนมีประโยชน์ต่อมนุษย์อย่างไร แต่การเอาชนะของพระพุทธเจ้าด้วยการใช้ความ
อดทนนั้นเป็นตัวอย่างที่ดีสำหรับมนุษย์ ทำให้ผู้อ่านรับรู้ได้ว่า ถ้าเรามีความอดทนเราก็สามารถเอาชนะ
กับความยากลำบากได้

จากการวิเคราะห์ข้างต้น สรุปได้ว่านวนิยายเยาวชนรางวัลแวนแก๊พ.ศ. 2553-2555 มีอิทธิพล
ต่อผู้อ่านในด้านความอดทน ผู้เขียนกระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกว่าควรเป็นคนที่อดทนและเข้มแข็งที่
เพื่อต่อสู้กับชีวิตโดยเอาประสบการณ์ของตัวเองเป็นตัวอย่าง ทำให้ผู้อ่านเกิดความคิดที่จะเป็นคน
อดทนอยู่ในใจ และค่อย ๆ ลงกระทำได้ที่ตนเองคิด ผู้อ่านจะรู้สึกสะท้อนใจกับเรื่องของตัวละครและ
สามารถค้นหากำลังใจที่กระตุ้นให้อยู่อย่างอดทนจากตัวละครได้ นอกจากนี้ยังได้รับอิทธิพลจากตัว
ละครเพื่อเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต ชีวิตของตัวละครอาจจะเป็นภาพสะท้อนของพวกเราก็ได้
วิธีที่ตัวละครนำมาแก้ไขปัญหาก็สามารถนำมาปรับใช้ได้

4.2.2 ความเข้มแข็งต่อสู้กับชีวิต

ไม่ว่าคนรวยหรือว่าคนยากจน ชีวิตก็ต้องเจออุปสรรคอย่างไม่คาดหมาย ถ้าเราเป็นคน
ที่ไม่เข้มแข็ง เราอาจจะก็จะยอมแพ้กับชีวิตก่อนเราต่อสู้ เราควรเป็นคนเข้มแข็ง เราต้องไม่กลัวความ

ยากลำบากในชีวิต เพราะคนที่เข้มแข็งจะไม่กลัวความยากลำบาก เขาจะถือว่าสิ่งเหล่านี้เป็นบันไดที่ทำให้เขาพัฒนาและก้าวขึ้นไปเรื่อย ๆ

นวนิยายเรื่อง บ้านไม้ชายคลอง ของ จันทรา รัศมีทอง กล่าวว่าครอบครัวสักเข้มแข็งมาก ถึงแม้ว่าจะมีเวลาช่วงหนึ่งที่ต้องพบเจออุปสรรค คือ เรือลำใหญ่ที่เอามาขายกัวยเดียวโดนขโมยในวันปีใหม่ แจ้งตำรวจก็จับโจรไม่ได้ พ่อจึงต้องไปยืมเงินเพื่อไปซื้อเรือลำใหม่มา พอดีช่วงนั้นแม่ก็ตั้งท้องด้วย หลังจากแม่คลอดน้องแก้วออกมา พ่อต้องหยุดขายของเพื่อดูแลแม่ ช่วงนั้น ปู่ก็เสียชีวิตเพราะโรคหัวใจ พ่อจึงต้องไปยืมเงินมารวมกับพี่สองคนเพื่อจัดงานศพ มีเรื่องที่น่าเศร้าเกิดขึ้นมากมาย แต่สมาชิกทุกคนในครอบครัวก็ไม่เคยยอมแพ้ ดังตัวอย่างว่า

แม้ว่าพ่อรวบรวมเงินเก็บและเงินที่ได้จากการขายทอง แต่ก็ยังไม่พอซื้อเรือ พ่อต้องขอยืมเงินป่าเล็กขายเนื้อที่ตลาดวัดกลาง ซึ่งแกลใจดีให้ขอยืม โดยไม่คิดดอกเบี้ย

.....
หลังจากคลอดน้องแต่ละคน พ่อต้องหยุดขายของหลายวัน เพื่อดูแลแม่และลูก ๆ กว่าขายได้ต้องรอให้แม่แข็งแรงก่อน เพราะแม่ต้องช่วยเตรียมของด้วย ส่วนยายได้แต่ดูแลหลาน

สำหรับหัวหน้าครอบครัวที่กำลังมีหนี้สินรุมเร้า ทั้งยังต้องหยุดทำมาหากิน คงต้องกลุ้มใจอย่างหนัก และดูเหมือนภาระค่าใช้จ่ายจะมีรายการมารออยู่ตรงหน้าอย่างไม่หยุดหย่อน

ก่อนแก้วจะเกิดได้เดือนเดียว ปู่ก็จากพวกเราไป ด้วยโรคหัวใจวายเฉียบพลัน ลุงเส็ง ลุงซัง คิดว่าจะจัดงานศพปู่ให้ยิ่งใหญ่ จึงมาชวนพ่อให้ช่วยออกค่าใช้จ่าย แต่พ่อกำลังลำบาก จึงไปขอเงินจากป่าเล็กเนื้อมาอีกหนึ่งพันบาท รวมกับเงินของพ่ออีกสามร้อยบาท นำไปช่วยงานศพ ขณะที่ป่าไต่กับป่าเอ็งอยากได้เงินมากกว่านั้น

(บ้านไม้ชายคลอง. 2553 : 40-41)

ตัวอย่างผู้เขียนได้แสดงความคิดเห็นว่า มนุษย์ควรเข้มแข็งเพื่อต่อสู้กับชีวิต เพราะว่าชีวิตเราอาจจะเจอปัญหาอย่างไร้รอย ๆ ถ้าเราไม่เข้มแข็ง ก็จะไม่มีความตั้งใจต่อสู้กับชีวิต ผู้เขียนนำความลำบากของตัวเองมาทำให้ผู้อ่านเห็นภาพตนเองที่มีความสุขมากกว่าตัวเอง จึงทำให้ผู้อ่านมีกำลังใจและบอกกับตนเองว่าควรเข้มแข็งและต่อสู้กับชีวิตอย่างไม่ยอมแพ้ เพราะว่าความยากลำบากที่เราเจอ ไม่ได้เลวร้ายเท่ากับที่ตัวเองเจอ ถ้าตัวเองทำได้ ผู้อ่านก็ทำได้เช่นกัน เราต้องมีความมั่นใจในตนเอง ชีวิตของเราเอง เราต้องสามารถเข้มแข็งและสู้ได้

นวนิยายเรื่อง บ้านไม้ชายคลอง ของจันทรา รัศมีทอง กล่าวว่าเพื่อส่งเสริมให้น้อง ๆ เรียนต่อ คุณพ่อคุณแม่จึงให้บุตรออกจากโรงเรียนและทำงานที่โรงเรียน บุตรเป็นลูกคนโตที่รักเรียน และเรียนเก่งมาก การที่ต้องทิ้งการเรียนทำให้บุตรรู้สึกหมดหวัง จึงเกิดความคิดที่อยากฆ่าตัวตาย แต่เพราะสักพยายามห้าม บุตรจึงไม่ฆ่าตัวตาย แต่สักเป็นห่วง กลัวพี่สาวจะทำอย่างนั้นอีก กลางคืนจึงนอนไม่หลับ เพื่อให้ น้องชายหลับสนิท บุตรจึงบอกว่าไม่คิดที่จะฆ่าตัวตายอีก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

หลายคืนต่อมา ผมจึงนอนหลับไม่ค่อยสนิท เพียงแคได้ยินเสียงหนูวิ่ง
กุกกัก ผมก็ต้องผงกหัวขึ้นมาดูทุกครั้ง จนพุดรู้เรื่องจากฝ่ายแอบมากระซิบกับผม
“ลักนอนให้สบายเถอะ ฉันทันทีจะไม่คิดจะผูกคอตัวเองแล้ว เก็บชีวิตไว้ดูสักเป็น
หมอดีกว่า”

“จริง ๆ นะพุด” ผมถามอย่างคาดคั้น “ฉันทันทีจะได้หลับสนิทซะที”

(บ้านไม้ชายคลอง. 2553 : 174)

จากตัวอย่างผู้เขียนแสดงความคิดเห็นที่ให้อ่านเป็นคนที่เข้มแข็งพร้อมต่อสู้กับชีวิตโดย
ผ่านตัวละครเด็กพุด ซึ่งเป็นเด็กที่รักเรียนมาก แต่ต้องเสียสละเพื่อครอบครัว ความฝันที่อยากจะเป็น
ครูก็ล้มเหลวไปพร้อมกัน ความผิดหวังทำให้เด็กหญิงคนนั้นคิดฆ่าตัวตาย แต่การไม่ยอมแพกลับมามี
เขาเลิกความคิดอย่างนั้น การที่เป็นคนเข้มแข็งจะทำให้ความลำบากกลายเป็นกำลังใจที่กระตุ้นให้
พวกเราก้าวไปข้างหน้า ผู้เขียนทำให้อ่านเห็นถึงความเข้มแข็งของเด็กผู้หญิงเพื่อชักชวนให้อ่านเห็น
ถึงความหวังของชีวิต ความพยายามผ่านชีวิตที่มีดีและรอแสงอาทิตย์เข้ามาในชีวิต

นวนิยายเรื่อง ร่องเท้าที่หายไป ของฉติมา ช่างพุ่ม กล่าวว่าเด็กหญิงหนูอิมพบเด็กชาย
คนหนึ่งชื่ออาเล้ง และสามารถเข้าไปความทรงจำของอาเล้งได้ หนูอิมสัมผัสชีวิตอาเล้งอย่างจริงจัง
ซึ่งทำให้หนูอิมเห็นชีวิตความเป็นอยู่ของครอบครัวอาเล้ง ตอนนั้นอาเล้งอายุแค่หกขวบ เป็นช่วง
สงคราม และครอบครัวของอาเล้งยากจน ต้องกังวลกับลูกกระเบิดทุกวัน กลางคืนหนึ่งมีลูกกระเบิด
ตกลงมา ระเบิดครั้งนี้ทำให้บ้านอาเล้งพังไปหมด แต่ครอบครัวไม่มีเวลาเสียใจกับความเสียหาย ต้อง
หาที่พักและต้องทำงานในวันต่อมา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“เฮีย แล้วคืนนี้เราจะไปนอนที่ไหนกัน” แม่ของกิมเล้งถามเสียงแผ่ว
ก่อนที่ก้อนสะอื้นจนขึ้นมาจุกจนไม่อาจเอ่ยคำใดต่อได้ พ่อของเขาหันไปมองบ้านที่
กลายเป็นกองขี้เถ้าแล้วขบกรามแน่นิ่งงันไปอย่างจนปัญญา

“เอ็งซี ให้พวกผู้หญิงกับเด็ก ๆ ไปอยู่บ้านเหล่ากึ่งที่อ้อยเตี้ยก่อน ส่วน
พวกเราผู้ชายก็ปิด ๆ นอนเอาตามโคนต้นไม้ี่ละ ช่วยกันเกี่ยวข้าวให้เสร็จแล้วค่อย
ตามไปที่หลัง” โส่ยเจ็กเสนอความคิดเห็นขึ้นโดยไม่มีใครคัดค้าน ดังนั้นเมื่ออำมาพัน
ขึ้นมาแล้ว คาราวานเดินทางอันเร่ร่อนจึงเกิดขึ้นทันที

(ร่องเท้าที่หายไป. 2554 : 62)

จากตัวอย่างผู้เขียนแสดงความคิดเห็นที่อยากให้อ่านเข้มแข็งและต่อสู้กับชีวิต
ถึงแม้ว่าเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นสมัยก่อน แต่ความเข้มแข็งของตัวละครก็สามารถกระตุ้นให้อ่านเห็นถึง
ความสุขของตนเอง คนสมัยก่อน นอกจากต้องอดทนกับความแร้นแค้นแล้ว ยังต้องเผชิญกับสงคราม
อีกด้วย และเมื่อบ้านถูกระเบิด ไม่มีเวลาไปเสียใจมากนัก เพราะต้องห่วงการอยู่การกิน ถ้าเป็นคนที่
ไม่เข้มแข็ง เวลาเจอเหตุการณ์เลวร้ายอย่างนี้ อาจจะช่วยตนเองไม่ได้ การเข้มแข็งของตัวละครที่ไม่
ยอมแพ้กับความลำบากเป็นกำลังใจให้อ่านและยังกระตุ้นให้อ่านพยายามต่อสู้กับความลำบากและ
อุปสรรคต่าง ๆ ในชีวิต

จากการวิเคราะห์ข้างต้นสรุปได้ว่า นวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2553-2555
มีอิทธิพลต่อผู้อ่านในเรื่อง การเป็นคนเข้มแข็งและต่อสู้กับชีวิต ผู้เขียนอยากให้เห็นถึง
ความยากลำบากของตัวละครและวิธีการต่อสู้กับความลำบาก เราควรรู้ว่าชีวิตไม่ได้มีแต่ความสุข

เสมอไป เราต้องพบความลำบากและอุปสรรคต่าง ๆ อยู่เสมอ แทนที่จะยอมแพ้อย่างง่ายดาย เราควรเป็นคนเข้มแข็งและเผชิญกับสิ่งเหล่านั้นอย่างกล้าหาญ

4.3 ชักชวนให้รู้จักรักครอบครัวกัน

ครอบครัวเป็นรากฐานที่สำคัญมากสำหรับสังคม เพราะสังคมก็ประกอบไปด้วยหลากหลายครอบครัว ถ้าเราเป็นคนรักครอบครัว มีความรับผิดชอบสำหรับครอบครัว เราก็จะเป็นคนที่รักสังคม และมีความรับผิดชอบต่อสังคมเหมือนกัน

4.3.1 การช่วยเหลือกันของสมาชิกในครอบครัว

ถ้ามีโอกาสเป็นสมาชิกในครอบครัวเดียวกัน แสดงว่าเคยทำบุญร่วมกัน ความเชื่อนี้เป็นเรื่องมหัศจรรย์ที่เราควรถนอมซึ่งกันและกัน เพราะฉะนั้น เราต้องช่วยสมาชิกครอบครัวโดยไม่หวังสิ่งตอบแทนจากคนนั้น การช่วยเหลือกันเป็นวิธีที่สำคัญที่ทำให้ครอบครัวมีความสุขรักกัน และเป็นวิธีที่ทำให้สมาชิกในครอบครัวมีความสามัคคีกัน

นวนิยายเรื่อง บ้านไม้ชายคลอง ของ จันทรา รัศมีทอง กล่าวว่าวันปีใหม่ พ่อจะพาครอบครัวทั้งหมดไปกินข้าวด้วยกันกับครอบครัวของลุงสองคน ซึ่งเป็นพี่ของคนที่พ่อ ลุงสองคนรวยกว่าพ่อ แต่ไม่อยากช่วยพ่อ พุดจึงถามอย่างสงสัย พ่อจึงสั่งสอนให้พุดรู้จักการช่วยเหลือบ้าง ๆ ทุกคน ดังตัวอย่างว่า

"ถ้าฉัน แสดงว่ายังไม่รวยจริง" พุดวิเคราะห์ "ถ้ารวยแล้วทำไมยอมให้เสียของ
ยืมเงิน"

"บางที่เขาอาจกลัวว่าเสียจะไม่มีไปใช้คืนก็ได้" พ่อพูดอย่างปลงตก
"แต่ถ้าเป็นหนูนะ" พุดพูดต่อ "หนูจะใช้เงินพี่น้องฟรี ๆ เลยถ้าเขากำลัง
ลำบาก"

"ดีแล้วพุด" พ่อลูบผมที่มัดเป็นหางม้าของพุดอย่างเอ็นดู "เป็นพี่น้องกันต้อง
ช่วยเหลือกันนะลูก ต่อไปถ้าใครรวยกว่าก็ต้องช่วยพี่น้องที่ด้อยกว่าด้วย แต่ว่า..."

"แต่อะไร" ผมถามบ้าง เพราะรู้สึกว่าการช่วยพี่น้อง ไม่ควรจะมีข้อแม้
"เราต้องช่วยเพื่อให้เขาไปทำมาหากินต่อได้ หรือยามเจ็บไข้ได้ป่วย ถ้ารู้ว่า
พี่น้องเราซี้เกียจ ไม่ยอมทำงาน เราก็ไม่ต้องช่วย เพราะทำให้ได้ใจยิ่งซี้เกียจหนักขึ้น"

พ่อสรุปในสิ่งที่ทุกคนเห็นด้วย การช่วยเหลือต้องมีขอบเขตและเหตุผล
เพียงพอ

(บ้านไม้ชายคลอง. 2553 : 45)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า ผู้เขียนแสดงความคิดเห็นชักชวนให้ช่วยเหลือกันระหว่างสมาชิกครอบครัวโดยผ่านคำสั่งสอนของพ่อ นอกจากนี้ ผู้เขียนยังเตือนผู้อ่านว่าการช่วยเหลือกันก็ต้องมีขอบเขตและเหตุผลที่เพียงพอ ไม่อย่างนั้น อาจกลายเป็นการก่อความเสียหายก็ได้ เพราะคนนั้นไม่รู้จักพอเพียงและไม่ยอมทำงาน เพราะฉะนั้น เรื่องนี้ทำให้ผู้อ่านได้นึกถึงตนเองว่าเป็นคนที่ชอบช่วยเหลือพี่น้องไหม ถ้าเราไม่ค่อยช่วย ก็จะมีสติกละอายใจเพราะเด็กอย่างพุดยังมีน้ำใจต่อพี่น้องมากกว่าเรามาก เพราะฉะนั้น จึงทำให้ผู้อ่านเริ่มสนใจสิ่งเหล่านี้

ผู้เขียนยังนำแนวคิดว่าการช่วยเหลือของเราควรมีขอบเขต เพื่อผู้อ่านว่าอย่าช่วยผู้อื่นโดยไม่กำหนดเงื่อนไข เพราะถ้าเราทำอย่างนั้น อาจจะได้เป็นความช่วยเหลือที่เกิดประโยชน์ก่อให้เกิดได้ ถ้าเราช่วยพี่น้องคนนั้นแต่การช่วยเหลือนี้ทำให้เขาขี้เกียจยิ่งขึ้น ก็ไม่ได้รับประโยชน์อย่างที่เราหวังจะให้เขาได้รับ คนเหล่านี้ส่วนมากจะไม่มีค่ามกตัญญู เพราะฉะนั้นเราควรช่วยพี่น้องอย่างมีขอบเขต

นวนิยายเรื่อง ขนมหุบลูก ของจันทรา รัศมีทอง กล่าวว่าปูยฝ้ายได้โอกาสไปเที่ยวอังกฤษกับ พี่ ๆ พร้อมกัน เพราะสามารถตอบคำถามทุกข้อที่คุณย่าตั้งไว้ แต่ฝ้ายอยากจะทำค่าใช้จ่ายมาช่วยป่าสาละเปิดร้าน เพราะกลัวเสียต๋ายที่ป่าสาละมีฝีมือที่ดีเยี่ยม แต่ชายที่ตลาดไม่ค่อยมีกำไรเท่าไร จึงเกิดความคิดว่าจะนำค่าใช้จ่ายมาเช่าห้องกับคุณตา ซึ่งคุณตาเป็นนักธุรกิจที่ร่ำรวย คุณตาบอกว่าถ้าปูยฝ้ายตั้งใจเรียน เขาจะให้ป่าสาละใช้ห้องฟรีหนึ่งปี เพราะว่าเขารู้สึกว่าการกระทำแบบนี้จะทำให้เด็ก ๆ รู้จักการช่วยเหลือสมาชิกในครอบครัว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

"ถ้าฝ้ายสัญญาว่าจะตั้งใจเรียน" ชายชราบอกอย่างผ่อนคลายเป็น "ตาจะให้แม่สาละใช้ตึกแถวย่านพระรามสี่ฟรี ๆ หนึ่งปี ส่วนหนูก็ไปเที่ยวเปิดหูเปิดตาพร้อมกับพี่ ๆ โดยไม่ต้องไปรบกวนเงินคุณย่า ถ้าพ่อแม่มีปัญหา ตาจะออกให้เอง"

"จะดีหรือ" สนิทลเกรงใจเจ้าสาวชรา

"ถ้ามันจะทำให้เด็ก ๆ ได้เห็นตัวอย่างความรักความผูกพันในครอบครัวที่ต้องมีการช่วยเหลือเกื้อกูลเป็นสายใยยึดเหนี่ยว ผมว่ามันเกินคุ้มนะ"

(ขนมหุบลูก. 2554 : 189)

จากตัวอย่าง ผู้เขียนนำความคิดเห็นที่ว่า การช่วยเหลือจะทำให้ครอบครัวมีความสามัคคีและความรักโดยผ่านตัวละครคุณตาผู้เป็นคนร่ำรวย แต่ในสายตาเขา การช่วยเหลือระหว่างครอบครัวมีความหมายมากกว่าเงินทอง เงินทองเป็นสิ่งสำคัญในชีวิตประจำวันของพวกเขา แต่เมื่อเปรียบเทียบกับแล้ว ครอบครัวก็มีความสำคัญมากกว่า เพราะว่าเงินทองซื้อสินค้าได้หลากหลายอย่าง แต่ซื้อความรักจากครอบครัวไม่ได้ เพราะฉะนั้น ถ้ามีสมาชิกครอบครัวคนใดต้องการความช่วยเหลือ เราควรเกื้อกูลกันอย่างไม่ขี้เหนียว การกระทำเช่นนี้เป็นตัวอย่างที่ดีสำหรับเด็ก ๆ ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกครอบครัวรักกันอย่างสนิทสนมและไม่ห่างเหินกันไป

จากการวิเคราะห์ข้างต้น สรุปได้ว่านวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2553-2555 มีอิทธิพลต่อผู้อ่านในการช่วยเหลือระหว่างสมาชิกครอบครัว เนื่องจากมีสายเลือดเดียวกันเราก็ควรช่วยเหลือกัน เพราะว่าช่วยเหลือจะทำให้สมาชิกครอบครัวมีความสามัคคีกัน และทำให้ครอบครัวมีความรักที่เพิ่มพูนขึ้น ซึ่งก็มีประโยชน์ต่อการพัฒนาของสังคม แต่ผู้เขียนก็เตือนผู้อ่านว่าการช่วยเหลือควรมีขอบเขต เพราะว่าถ้าการช่วยเหลือของเราทำให้คนคนนั้นไม่รู้จักความขยัน การใช้ชีวิตอย่างอาศัยอยู่กับการช่วยเหลือของพี่น้องเพียงอย่างเดียว การช่วยเหลือของเราไม่ส่งผลดีต่อการพัฒนาของคนคนนั้น

4.3.2 ความรับผิดชอบต่อครอบครัว

ไม่ว่าจะเป็นรุ่นลูกหรือว่ารุ่นพ่อแม่ ทุกคนในครอบครัวต่างก็ต้องมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ทุกคนต่างก็มีความคิดที่จะดูแลครอบครัว เพราะว่าครอบครัวเป็นส่วนสำคัญมากที่สุดในชีวิตของพวกเขา

เราอาจจะเลี้ยงกับพี่น้องบ้าง เราอาจจะโดนดูดีว่ากล่าวบ้าง แต่อย่างไรก็ตาม ครอบครัวก็เป็นสถาบันที่ทำให้พวกเราเกิดความสุขอย่างแท้จริง

นวนิยายเรื่อง บ้านไม้ชายคลอง ของ จันทรา รัศมีทอง กล่าวว่าคุณยายตีเลขห่วยกับ ป้าสุขอย่างเพ็ดเพลิน ไม่ทันสังเกตว่าหลานสาวคนเล็กที่ชื่อแก้วตกน้ำ โชคดีที่ช่วยทัน คุณพ่อจึงบ่นคุณยาย พุดกับน้องสาวสงสารคุณยาย จึงช่วยพุดให้คุณยาย พ่อเห็นสักไม่ช่วยอะไรเลย จึงกลัวว่าสักจะกลายเป็นคนที่ไม่รู้จักรับผิดชอบครอบครัว จึงคุยกับสักเพื่อให้สักเข้าใจหน้าที่ของตน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

"เมื่อก่อนเวลาพุดโดนตี เตี่ยเห็นสักช่วยพี่บ่อย ๆ เตี่ยนี่พอเรียนหนังสือแล้ว สักจะทิ้งครอบครัวไม่ได้นะลูก เราเป็นลูกผู้ชาย"

ผมรับคำอย่างว่าง่าย อีกนานที่เดี๋ยวกว่าผมเข้าใจว่า พ่อกำลังสอนเรื่องภาวะผู้นำให้ผม ซึ่งผมก็มุ่งมั่นที่จะปฏิบัติตามอย่างแข็งขัน เพื่อไม่เป็นการสร้างภาระให้แก่ผู้ตามในวันข้างหน้า

(ชนมชูปลูก. 2554 : 82)

จากตัวอย่างผู้เขียนแสดงความคิดเห็นที่ชักชวนให้ผู้อ่านมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว โดยผ่านคำสั่งสอนของคุณพ่อ ครอบครัวเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในชีวิตของมนุษย์ การเรียนรู้ควรให้เรา รู้จักรับผิดชอบครอบครัว การทิ้งครอบครัวไม่ใช่สิ่งที่ถูกต้อง เพราะเราเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว เราต้องปฏิบัติหน้าที่ของตน การเป็นผู้ชายยังมีหน้าที่มากขึ้น เพราะผู้ชายแข็งแรงกว่าผู้หญิง มีความสามารถมากกว่าผู้หญิง เพราะฉะนั้น ผู้ชายจึงมีหน้าที่เป็นผู้นำของครอบครัว ผู้เขียนอยากบอกให้ผู้อ่านรับรู้ว่าการเป็นลูกผู้ชาย ต้องป้องกันครอบครัวและมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว

นวนิยายเรื่อง บ้านไม้ชายคลอง ของ จันทรา รัศมีทอง กล่าวว่าสักเป็นเด็กที่กลัวความสูง พุดชวนสักไปว่ายน้ำ เพื่อน ๆ ให้สักกระโดดน้ำจากสะพาน ถึงแม้ว่ากลัว แต่สักอายุที่จะบอกว่าไม่กล้าทำ จึงกระโดดน้ำจากสะพานจริง ๆ เมื่อตกลงในน้ำ สักก็หมดสติ พุดช่วยลากออกจากน้ำจึงทำให้สักรอดชีวิต และเมื่อพ่อรู้เหตุผลจึงสั่งสอนว่าไม่ควรอายเรื่องเหล่านี้ ลูกผู้ชายคือคนที่มี ความรับผิดชอบต่อครอบครัว ไม่ใช่แค่ไปยืนบนที่สูงก็เป็นได้ ดังตัวอย่างว่า

"เตี่ยเคยอ่านหนังสือ เขาว่า เรื่องกลัวความสูงเป็นอาการอย่างหนึ่ง ที่เป็นคนทำได้ทุกอย่าง ไม่มีอะไรเสียหาย อย่าอายจนต้องผินตัวเอง"

"ต่อไปหนูจะไม่อายอีกแล้ว"

"ดีแล้วลูก เราควรอายในเรื่องน่าอาย อย่างเช่น ชี้เกียจเรียน ชี้เกียจทำงาน ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย มั่วสุมอบายมุข ลูกผู้ชายจริง ๆ ต้องมีความรับผิดชอบต่อคนในครอบครัว ต่อหน้าที่การงาน ไม่ใช่แค่ขึ้นไปยืนบนที่สูงก็เป็นลูกผู้ชายได้แล้ว"

(บ้านไม้ชายคลอง. 2553 : 88)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ผู้เขียนนำแนวคิดที่ควรมีความรับผิดชอบต่อครอบครัวโดยผ่านตัวละครผู้เป็นพ่อ ให้ผู้อ่านรู้ว่าลูกผู้ชายจริง ๆ ต้องเป็นผู้ชายที่มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ไม่ใช่ไปทำสิ่งที่เรากลัวแต่ไม่กล้าบอกเพราะอาย ผู้เขียนสั่งสอนผู้อ่านว่าควรเป็นคนที่มีความรับผิดชอบต่อครอบครัวโดยผ่านตัวละครพ่อสั่งสอนลูกสัก ทำให้ผู้อ่านยอมรับอย่างเห็นเหตุผล

นวนิยายเรื่อง บ้านไม้ชายคลอง ของจันทรา รัศมีทองกล่าวว่าเพราะพักอยู่ริมแม่น้ำ ช่วงน้ำท่วมครอบครัวสักจึงลำบากมาก เพราะน้ำเข้าบ้าน ตอนกลางคืน คุณพ่อต้องเฝ้ายามทั้งคืนเพื่อ สัตว์ร้ายเข้ามาในบ้าน เนื่องจากคุณพ่อต้องทำงานกลางวันและกลางคืนก็ไม่ได้พัก คืนหนึ่งจึงทนไม่ไหว พ่อจึงเผลอหลับไปโดยไม่รู้ตัว พอตื่นขึ้นมามีงูใหญ่เข้าบ้านทำให้เด็กทุกคนตกใจ แต่โชคดีที่ไม่มีใครโดน กัด สักกับที่ ๆ น้อง ๆ สงสารคุณพ่อ จึงแบ่งเป็นกลุ่มเฝ้ายามตอนกลางคืน คุณพ่อไม่ปฏิเสธเพราะว่า อยากจะให้ลูก ๆ ฝึกฝนความรับผิดชอบต่อครอบครัว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

"แต่ลูกต้องเรียน" พ่อพูดอย่างห่วงใย "เตี้ยเฝ้าคนเดียวดีแล้ว"

"ไม่ดี" ฝ่ายร้องออกมาจากในกะละมัง "ให้พวกเราจับคู่กับช่วยเตี้ย

เฝ้ายามนะ"

"จริงด้วย" ป่านร้องอย่างนึกสนุก "ฉันจะคู่กับพุด เพราะพุดไม่กลัวไอ้เซ่"

"งั้นสักคู่กับฉัน" ฝ่ายสรุป "ส่วนแม่ต้องอุ้มไหมอยู่แล้ว ไม่ต้องเฝ้า"

"แล้วยายละ" ยายถามขึ้นเพราะทุกคนต่างมีหน้าที่ "จะคู่กับใคร"

"ยายแก่แล้ว หลับไปเถอะ" ผมบอกอย่างนึกสงสาร

สายตาครุ่นคิดของพ่อทำงานอยู่สักครู่ จึงยอมตกลงตามข้อเสนอของ ลูก ๆ ต่อมาผมถึงได้ตระหนักว่า ที่พ่อยอมให้พวกเราช่วยเฝ้ายาม เพราะอยากฝึก ให้ลูกรู้จักรับผิดชอบต่อครอบครัวบ้าง

(บ้านไม้ชายคลอง. 2553 : 120)

จากตัวอย่างผู้เขียนแสดงความคิดเห็นที่ชักชวนให้ผู้อ่านรู้จักมีความรับผิดชอบต่อ ครอบครัวโดยผ่านตัวละครสักกับที่ ๆ น้อง ๆ ซึ่งเป็นเด็กที่มีอายุยังน้อย แต่พอเห็นถึงความเหน็ด เหนื่อยของคุณพ่อ จึงปรึกษากันเพื่อแบ่งเบาหน้าที่ของคุณพ่อ นอกจากรับผิดชอบหน้าที่ของตนได้ อย่างเหมาะสมแล้ว ยังเห็นใจคนที่เป็นแม่ผู้ต้องดูแลน้องสาวเล็กที่สุดและผู้ที่ป็นยายที่มีอายุมาก สิ่ง ที่เด็ก ๆ ทำเป็นบทเรียนที่ดีสำหรับผู้ใหญ่ในการเรียนรู้ที่จะมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ผู้เขียน อยากจะให้ผู้อ่านเห็นถึงความดีที่เป็นคนที่รับผิดชอบต่อครอบครัว ซึ่งทำให้สมาชิกครอบครัวมีความ สามัคคีกัน เห็นใจกัน และรักกันอย่างมีความสุข

นวนิยายเรื่อง ร่องเท้าที่หายไป ของธิดิมา ช่างพุ่มกล่าวว่าพออาลัยกับอามาและพี่ ๆ น้อง ๆ ไปพักอยู่บ้านเหล่ากเพราะบ้านตนเองโดนระเบิด ในวันถัดไปทุกคนก็ต้องทำหน้าที่ของตนเอง ช่วยเหล่าก หนูอิมเห็นแล้วรู้สึกไม่พอใจกับการกระทำที่เหล่ากส่งให้อาเล้งไปทำงานแต่อาเล้งกลับมา ปลอดภัยหนูอิมว่าการช่วยทำงานบ้านเป็นหน้าที่ของสมาชิกทุกคนในครอบครัวดังตัวอย่างต่อไปนี้

"ใจดำจัง มาวันแรกก็ใช้งานเสียแล้ว ทำอย่างกับว่าเธอไม่ใช่เด็กเล็ก ๆ

นะ" หนูอิมบ่นอุบเมื่อกิมเล้งเดินทางห่างออกมาจากเหล่ากพอสมควร

"ไม่เห็นจะแปลกเลย ทุกคนที่นี้ต้องทำงานทั้งนั้นเพราะว่าอยู่ร่วมกันเป็น ครอบครัวใหญ่ ถ้าขึ้นไม่มีการจัดสรรหน้าที่กันให้ดีก็จะพลอยทำให้เสียหายกันไป หมด แล้วอีกอย่างการปล่อยให้ว่าง ๆ ก็จะทำให้ฟุ้งซ่านได้ง่าย" เด็กชายพุดพลาจ จัดมะพร้าวซึ่งถูกปกจนเหลือแต่ผลกลมเกลี้ยงสีน้ำตาลแกโยนใส่ชะลอมใบหนึ่ง จนเต็ม

(ร่องเท้าที่หายไป. 2554 : 75)

จากตัวอย่างผู้อ่านแสดงความคิดเห็นที่ให้อ่านรู้จักหน้าที่ของตนและความรับผิดชอบกับครอบครัว ถึงแม้ว่าเพิ่งพบสิ่งที่โชคร้ายมา แต่ไม่มีเวลาพักและไม่มีเวลาเสียใจ เพราะต้องทำตามหน้าที่ของตน เพราะว่าการอยู่เป็นครอบครัว ทุกคนมีหน้าที่ที่จะทำให้ครอบครัวก้าวหน้าไป ถึงแม้ว่าอาลัยเป็นเด็กที่มีอายุน้อย แต่เขารู้เรื่องที่ต้องรับผิดชอบต่อครอบครัว ทำให้ผู้อ่านที่เป็นผู้ใหญ่สะท้อนใจ การรับผิดชอบต่อครอบครัวเป็นภาพสะท้อนที่ให้เห็นถึงความรักครอบครัว เราควรมีสุขร่วมสุข มีทุกข์ร่วมทุกข์ จึงจะถือว่าเป็นการรับผิดชอบต่อครอบครัวอย่างถูกต้อง

จากการวิเคราะห์ข้างต้น สรุปได้ว่า นวนิยายเยาวชนรางวัลแวนแกว พ.ศ. 2553-2555 มีอิทธิพลต่อผู้อ่านใน การรับผิดชอบต่อครอบครัว ผู้เขียนนำแนวคิดที่จะให้ผู้อ่านช่วยสมาชิกในครอบครัว และการมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ก็เพื่อชักชวนผู้อ่านให้รักครอบครัวอย่างจริงจัง ให้ผู้อ่านเข้าใจความสำคัญของครอบครัวและให้ผู้อ่านรับรู้เองว่าคนที่รักครอบครัวก็เป็นคนที่รักสังคม คนที่รับผิดชอบต่อครอบครัว ย่อมเป็นคนที่ได้รับผิดชอบสังคม ดังนั้น คนที่มีความรับผิดชอบต่อครอบครัวจะสามารถนำครอบครัวให้ก้าวหน้าขึ้น เพราะความรู้สึกที่ต้องเป็นคนรับผิดชอบจะทำให้คน ๆ นั้นมีกำลังใจต่อสู้กับชีวิตโชคชะตา

4.4 สั่งสอนให้รักวัฒนธรรมไทย

วรรณกรรมเป็นสมบัติที่บรรพบุรุษสร้างขึ้นมาตั้งแต่โบราณ สืบทอดต่อกันมารุ่นต่อรุ่นอย่างไม่ขาด ทำให้สมบัติเหล่านี้ไม่ได้หายไปจากชีวิตของมนุษย์ในปัจจุบัน พวกเราจึงมีโอกาสที่จะได้เรียนรู้ความเป็นมาของตน เรียนรู้จากหลากหลายของตน นอกจากนี้ วัฒนธรรมยังมีประโยชน์ที่สืบทอดความฉลาดของบรรพบุรุษ ซึ่งสามารถสะท้อนชีวิตของบรรพบุรุษให้เยาวชนรุ่นหลังเห็นได้ อย่างไรก็ตาม วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เราควรให้ความสำคัญ เราไม่ควรลืมหรือดูถูกวัฒนธรรมของตน แต่ควรรู้จักและอนุรักษ์วัฒนธรรม

คนไทยเป็นกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ที่ดินแดนประเทศไทย มีประวัติของตนเองและมีวัฒนธรรมเฉพาะตนอย่างหลากหลาย แต่หลังจากเปิดประเทศแล้ว วัฒนธรรมประเทศอื่น ๆ ที่เข้ามาประเทศไทย ซึ่งมีประโยชน์ทำให้คนไทยเปิดหูเปิดตา เรียนรู้เรื่องต่าง ๆ นำสิ่งดี ๆ ของต่างประเทศมาใช้เป็นประโยชน์ได้ แต่ก็เกิดปัญหาขึ้นพร้อมกันคือความสำคัญของวัฒนธรรมลดลง เยาวชนสมัยนี้ไม่สนใจวัฒนธรรมไทย เช่น การไม่ยอมกินอาหารไทย การไม่รู้จักเพลงพื้นบ้าน เป็นต้น

นวนิยายรางวัลแวนแกว พ.ศ. 2553-2555 มีเรื่องบางเรื่องที่กำลังกล่าวถึงการรู้จักและการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ผู้เขียนเล่าถึงปัญหาที่เกิดขึ้นปัจจุบัน คนไทยสมัยนี้ไม่ค่อยสนใจวัฒนธรรมไทย และชอบวัฒนธรรมต่างประเทศมากกว่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพราะว่าพวกเขายังรู้จักวัฒนธรรมไทยไม่ดีพอ วรรณกรรมมีบทบาทที่ทำให้ผู้อ่านเห็นถึงความสวยงามของวัฒนธรรมไทย ทำให้คนไทยเริ่มสนใจวัฒนธรรมไทยและเริ่มรักวัฒนธรรมไทย

4.4.1 การรู้จักวัฒนธรรมไทย

การรักวัฒนธรรมไทยต้องเริ่มจากการรู้จักวัฒนธรรมก่อน เพราะว่าถ้าเราไม่รู้จักวัฒนธรรมของตน เราก็จะไม่เข้าใจเหตุผลว่าทำไมต้องรักวัฒนธรรมของตน ถ้าเราไม่รู้จักวัฒนธรรมของตน เราก็ไม่สามารถเข้าใจความสวยงามของวัฒนธรรมและถ้าเราไม่รู้จักวัฒนธรรมของตน เราก็ไม่สามารถเรียนรู้ความเป็นมาของตน เพราะฉะนั้น เราจึงมีความจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้วัฒนธรรม

นวนิยายเรื่อง ขนมหุบลูก ของจันทรา รัศมีทอง กล่าวว่าสินวลเป็นมืออาชีพทางการทำขนมไทย หลังจากเลิกค้าขายขนมไทย สินวลได้ไปอาศัยอยู่กับลูกชายเอกสิทธิ์ เมื่อมีงานเลี้ยงต่าง ๆ สินวลชอบทำขนมไทยต่าง ๆ มาต้อนรับแขก แต่ไม่ว่าจะเป็นญาติต่าง ๆ หรือหลานของตนเองต่างก็ไม่ยอมมาชิมขนมไทย ทำให้สินวลเสียใจมากเพราะว่า สินวลแค่อยากจะให้หลาน ๆ รู้จักวัฒนธรรมของตนและไม่อยากให้พวกเขาลืมรากเหง้าของตน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

"แต่แม่อยากให้หลาน ๆ กินขนมไทยบ้าง จะได้ไม่หลงลืมรากเหง้าความเป็นมาของตัวเอง"

(ขนมหุบลูก. 2554 : 12)

จากตัวอย่างผู้เขียนได้แสดงความคิดเห็นที่กระตุ้นคนไทยให้รู้จักวัฒนธรรมไทยโดยผ่านตัวละครสินวล ผู้เป็นมืออาชีพในการทำขนมไทย ซึ่งรู้จักและรักขนมไทยมาก การไม่ชอบกินขนมไทยไม่ใช่เพราะว่ารสชาติ เป็นเพราะว่าการรู้จักขนมไทยไม่พอ ขนมไทยมีประวัติยาวนาน มีหลากหลายชนิด และมีรสชาติที่มีลักษณะเฉพาะของตน สิ่งที่สินวลทำได้คือทำขนมให้หลานชิม เพราะว่าการชิมขนมไทยเป็นขั้นตอนแรกที่จะทำความรู้จักขนมไทย นอกจากนี้ สินวลยังสร้างโอกาสให้หลาน ๆ ลองมือทำขนมไทย ค้นหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับขนมไทย เป็นต้น ทำให้เด็ก ๆ เริ่มทยอยสนใจขนมไทย สิ่งที่สินวลทำเป็นตัวอย่าง กระตุ้นให้ผู้อ่านอยากรู้จักวัฒนธรรมไทยและสนใจที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมของตน

นวนิยายเรื่อง ขนมหุบลูก ของจันทรา รัศมีทอง กล่าวว่าปุ๋ยฝ้ายได้รับการอบรมด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย จึงตั้งใจว่าจะรับการฝึกอนุรักษ์ขนมไทยตามที่คุณย่าหวังไว้ สิ่งที่เด็กหญิงหวังอยู่ในใจก็คืออยากจะให้เพื่อน ๆ รุ่นใหม่กลับมารู้จักขนมไทยบ้าง รับรองว่าได้พบของโปรดเป็นขนมไทยได้แน่นอน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เด็กหญิงได้แต่หวังว่า เพื่อน ๆ ซึ่งเป็นเยาวชนคนรุ่นใหม่จะได้หันมารับประทานขนมไทยกันมากขึ้น ขอเพียงยอมเปิดใจลิ้มลอง เชื่อว่าจะต้องมีขนมหลายอย่างเข้าไปอยู่ในใจของเพื่อน ๆ เหมือนกับที่มันเข้ามาอยู่ทั้งในใจและทั้งท้องของปุ๋ยฝ้ายจนเต็มแน่นไปหมด แต่ถึงกระนั้นก็ยังไม่วายคว่ำขนมสอดไส้ห่อที่สามออกมาแคะ ตักตัวแป้งสีขาวหอมมันพร้อมกับไส้มะพร้าววนกับน้ำตาลใส่ปากตามด้วยขนมลูกชุบรูปเด็กผู้หญิงผมสั้นอีกหนึ่งชิ้น

(ขนมหุบลูก. 2554 : 191)

จากตัวอย่าง ผู้เขียนแสดงความคิดเห็นที่อยากจะชักชวนเยาวชนคนสมัยนี้หันมาสนใจวัฒนธรรมไทยอย่างการกินขนมไทยโดยผ่านตัวละครเด็กหญิงปุ๋ยฝ้าย เด็กสมัยนี้มีความคิดว่าการกินขนมไทยเป็นการกระทำที่ล้าสมัย ถ้ามีใครกินขนมไทย เพื่อน ๆ ก็ชอบล้อเล่นกันว่าเป็นคนเซย จึงทำให้คนที่ชอบกินขนมไทยก็ไม่กล้าเปิดเผย แต่ที่จริงแล้วขนมไทยมีหลากหลายอย่าง รสชาติก็มีความอร่อยหลากหลาย ถ้าเปรียบเทียบกับขนมฝรั่ง ต่างก็มีดีไปคนละอย่าง ถ้าคนที่ถูกขนมไทยเปิดใจกับขนมไทย ลองชิมขนมไทยบ้าง และลองไปรู้จักขนมไทยบ้าง คงหาของโปรดเจอก็ได้ ถ้าเราไม่รู้จักวัฒนธรรมของตน เราก็ไม่สามารถเคารพวัฒนธรรมของตนได้อย่างถูกต้อง เพราะฉะนั้น ดังที่ผู้เขียนแนะนำไว้ เราควรหันมาสนใจและเปิดใจกับวัฒนธรรมไทย

นวนิยายเรื่อง เอื้อระเหยลยคอก ของ จันทรา รัศมีทองกล่าวว่าพอถึงวันประชันการร้องเพลงพื้นบ้าน เริ่มจากเพลงพวงมาลัยที่แว่วกับน้องสาวร้องขึ้น เพลงเรื่องนี้มีเนื้อหาที่กล่าวถึง

เยาวชนสมัยนี้ชอบวัฒนธรรมต่างชาติ และร้องขอให้เยาวชนกลับมาสนใจศิลปะเพลงพื้นบ้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

"...ชอบฝรั่งเกาหลีญี่ปุ่น ยิ่งพวกวัยรุ่นล้นหลามหุ่นสมาร์ท
แต่งกายตามสมัยนิยม เสื้อผ้าหน้าผมเปรี้ยวปรี๊ดฉูดฉาด
เล่นหนังสนุกทุกรส รักบู๊มันหยดสมทบบาท
นักร้องเด่นเร้าเท่าไฟ ลีลาพลั่วไหวว่องไวฉกาจ
ถึงหนุ่มซิ่งตื้นตื้น แต่ใจลึกเร้นไม่ขอเป็นทาส
เพลงพื้นบ้านก็ยังไม่ฟังอยู่ ไม่เคยลบหลู่ผู้รู้เชิงปราชญ์
วันนี้มาร้องเพลงพวงมาลัย โปรตเชื่อใจอย่าได้หัวนหวาด
มรดกที่คุณตายกให้ จะรักษาไว้ให้งามพิลาส
เจ้าช้อล้นทมแม่ดอกชมนาด หนูไม่เป็นทาสต่างชาติแน่เอย..."

(เอื้อระเหยลอยคอ. 2555 : 157)

จากตัวอย่างผู้เขียนชักชวนเยาวชนให้ไทยกลับมาสนใจเพลงพื้นบ้านซึ่งเป็นวัฒนธรรมไทยที่สืบทอดจากบรรพบุรุษ การสนใจและชอบวัฒนธรรมต่างชาติอย่างเหมาะสมก็ไม่ได้เป็นสิ่งที่ดีแต่ไม่ควรหลงรักวัฒนธรรมต่างชาติจนกลับมาไม่รู้จักวัฒนธรรมของตน อย่างเพลงพื้นบ้านเป็นศิลปะไทยที่ควรให้ความสำคัญ เนื่องจากเนื้อร้องที่ถ่ายทอดมามีน้อยมากเพราะเมื่อก่อนไม่มีเครื่องบันทึกเสียง การไม่สนใจของเยาวชนจะยิ่งทำให้เพลงพื้นบ้านลดลงจนสูญหาย ผู้เขียนจึงชักชวนให้ผู้อ่านกลับมารู้จักเพลงพื้นบ้าน ซึ่งเป็นขั้นตอนแรกในการอนุรักษ์เพลงพื้นบ้าน

นวนิยายเรื่อง เอื้อระเหยลอยคอ ของ จันทรา รัศมีทองกล่าวว่าเมื่อก่อนณัฐคิดว่าเพลงพื้นบ้านเป็นศิลปะสำหรับคนแก่อย่างตาจ๋า ทุกครั้งที่ตาจ๋าแต่งเพลงเพื่อล้อเลียนเขา เขารู้สึกรำคาญเท่านั้น แต่หลังจากสัมผัสเพลงพื้นบ้านอย่างเป็นทางการเป็นงานและรับอิทธิพลจากตาจ๋าแล้ว ณัฐเริ่มรู้สึกสนใจและรักเพลงพื้นบ้าน นอกจากนี้ ณัฐก็อยากชวนเพื่อน ๆ มารู้จักกับเพลงพื้นบ้านเพื่อให้เพลงพื้นบ้านได้รับการถ่ายทอดอย่างยาวนาน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

แม้ไม่เคยนิยมนิยมชมชอบมาก่อน แต่พอได้สัมผัสผมก็ถึงกับหลงเสน่ห์
หากเพื่อน ๆ อยากเรียนรู้วิถีชีวิตอันงดงามที่บรรพบุรุษสืบทอดต่อกันมา ผมขอ
ชักชวนให้เริ่มลงมือพร้อม ๆ กัน อย่าปล่อยให้เพลงพื้นบ้านล่องลอยไปตาม
ยถากรรมอย่างทุกวันนี้เลย เห็นแล้วรู้สึกเสียดายมรดกล้ำค่าชิ้นนี้เหลือเกินครับ

(เอื้อระเหยลอยคอ. 2555 : 207)

จากตัวอย่างผู้เขียนแสดงความคิดที่ชักชวนผู้อ่านทุกคนมารู้จักและอนุรักษ์เพลงพื้นบ้านพร้อมกันโดยผ่านตัวละครณัฐ ผู้เขียนอยากจะทำให้ผู้อ่านเห็นถึงความงดงามของวัฒนธรรมไทยซึ่งต้องเริ่มจากขั้นตอนการรู้จัก วัฒนธรรมที่สามารถถ่ายทอดถึงวันนี้ ย่อมมีความสวยงามและมีเสน่ห์เราอาจจะมองไม่เห็นเพราะว่าความคิดอคติส่วนตัวบดบังสายตาของพวกเรา เราจึงต้องไปสัมผัส ไปรู้จัก เราถึงจะรู้ว่าสิ่งนั้นมีเสน่ห์อย่างไรและมีความงดงามแค่ไหน เพราะฉะนั้น เราควรทิ้งความคิดส่วนตัวไปก่อน เราถึงจะมองเห็นอย่างชัดเจน ดังนั้น ต้องรู้จักก่อนตัดสินใจ

จากการวิเคราะห์ข้างต้น สรุปได้ว่านวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2553-2555 มีอิทธิพลต่อผู้อ่านในการชักชวนให้รู้จักวัฒนธรรมไทย การรู้จักวัฒนธรรมไทยเป็นขั้นตอนแรกที่จะทำ

ให้รักวัฒนธรรมไทย เพราะว่าถ้าเราไม่ไปสัมผัสด้วยตนเอง เราก็ไม่สามารถเห็นถึงความสวยงามของสิ่งนั้นได้ ดังนั้น ผู้เขียนอยากจะให้อ่านทอดทิ้งความลำเอียงและความอคติก่อน เราถึงจะมองเห็นความสวยงามของวัฒนธรรมไทยอย่างแท้จริง

4.4.2 การอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย

การอนุรักษ์วัฒนธรรมมีหลากหลายวิธี ถึงแม้ว่าเราจะเป็นคนธรรมดาและไม่มีอำนาจที่จะพัฒนาและส่งเสริมวัฒนธรรมอย่างมีประสิทธิภาพก็ตาม แต่เราก็สามารถอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยโดยใช้วิธีของตนเอง อย่างเช่น การกินอาหารไทย การลองเรียนเพลงพื้นบ้านเพื่อสืบทอดต่อไป ไม่ใช่เพลงพื้นบ้านหายไปจากชีวิตของคนไทย ถึงแม้ว่าเป็นสิ่งที่เล็ก ๆ แต่เป็นสิ่งที่ทุกคนสามารถทำได้

นวนิยายเรื่อง ขนมหุบลูก ของจันทรา รัศมีทอง กล่าวว่าตอนที่ไปไหว้พระ ป่าสาละซึ่งใช้โมหิณแบบโบราณมาทำแป้ง เพื่อนำมาทำขนมที่ถวายพระ ปุยฝ้ายไม่เข้าใจเพราะว่าถ้าใช้เครื่องโม่ไฟฟ้าจะเร็วกว่าและสะดวกกว่า แต่ป่าสาละบอกว่า การใช้โมหิณแบบโบราณก็เพื่อนึกถึงความยากลำบากของบรรพบุรุษและเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

"เดี๋ยวนี้เครื่องโม่ไฟฟ้าก็มีออกเกลื่อน" สาละว่า "ซ้ำคุณภาพก็ดีพอ ๆ กัน เราแค่ดูไว้เพื่อให้รู้ว่าบรรพบุรุษของเราต้องลำบากแค่ไหน กว่าจะทำขนมให้ลูกหลานได้กินกัน"

"แต่ลูกหลานสมัยใหม่" ปั้นสืบลปรายตามองเด็กหญิง "กลับไปหลงระเรีงกับขนมต่างชาติจนคุณยายต้องมานั่งวิตกอยู่ทุกวันนี้"

"อย่ามองมาทางฝ่ายนะ" เด็กหญิงรู้ทัน "ฝ่ายชอบขนมไทย ฟันตกับฟี่ก็ต่างหากที่ไม่ชอบ"

"ชอบกินขนมฝรั่งก็ได้" สาละโกล่เกลี่ย "เพราะคงยากที่จะปิดกั้นวัฒนธรรมต่างชาติ ขอแค่อนุรักษ์ความเป็นไทยไว้ด้วยก็พอ"

(ขนมหุบลูก. 2554 : 55)

จากตัวอย่างผู้เขียนแสดงความคิดเห็นว่า คนไทยควรอนุรักษ์ความเป็นไทยและวัฒนธรรมไทยโดยผ่านตัวละครสาละ การอนุรักษ์ความเป็นไทยและวัฒนธรรมไทยเป็นสิ่งที่ทำได้ไม่ยาก อย่างเช่น สาละทำขนมถวายพระโดยใช้โมหิณโบราณ เพื่อนึกถึงความลำบากของคนโบราณที่ทำขนมไทย และได้นึกถึงความเป็นมาของตน สำหรับคนไทยทั่วไป ขณะหลงรักขนมฝรั่ง ก็ควรกลับมาชิมขนมไทยบ้าง เพราะว่าการกินขนมไทยสามารถช่วยสืบทอดขนมไทยได้ ถ้าไม่มีใครกินขนมไทย แม้คำก็ไม่อยากทำอีก ในที่สุดขนมไทยอาจจะหายไปจากชีวิตของคนไทยได้ การกินขนมไทยเป็นการกระทำที่ทุกคนทำได้ แต่เป็นการกระทำที่สามารถส่งเสริมขนมไทยได้ ดังนั้น เราควรร่วมมือกันเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมไทย

นวนิยายเรื่อง ขนมหุบลูก ของจันทรา รัศมีทอง กล่าวว่าเหตุผลที่สนวลตั้งคำถามที่เกี่ยวกับขนมไทยให้หลาน ๆ ไปค้นหา นอกจากอยากจะช่วยปุยฝ้ายให้มีโอกาสไปเที่ยวประเทศอังกฤษแล้ว ก็อยากจะให้หลาน ๆ กลับมาสนใจการกินขนมไทย อนุรักษ์วัฒนธรรมไทยทางการกินบ้าง ในที่สุดหลาน ๆ ก็กลับมาชอบกินขนมไทยดังที่สนวลหวังไว้จริง ๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

"ตกลงค่ะ" ปุยฝ้ายรับคำ "หนูจะหัดทำขนมไทยให้เก่ง ๆ เพื่อให้คุณย่าสบายใจ"

สินวลยิ้มอย่างปราบปลื้ม "ที่จริงยากก็ไม่ได้รังเกียจชนมต่างชาติเลย หลายอย่างย่าชอบกินด้วยซ้ำ แต่เราก็ต้องอนุรักษ์วัฒนธรรมการกินของเราควบคู่กันไป ด้วย อย่าดูถูกหรือหลงลืมรากเหง้าของตัวเอง"

โดนัทกับคุกกี้เข้ามาราบที่ตักหญิงชราคนละข้าง

"ที่ผ่านมาก็ไม่ชอบขนมไทยเลย" คุกกี้สารภาพ "คิดว่าเป็นเรื่องของคนโบราณเขย ๆ แต่พอคุณย่าให้ทำรายงาน ก็เลยได้รู้ว่ามีขนมไทยอร่อย ๆ หลายอย่าง ก็ชอบขนมถ้วยที่คุณย่าเคยทำค่ะ"

"ผมก็เหมือนกันครับ" โดนัทเงยหน้าขึ้น "ต่อไปจะชักชวนเพื่อนฝูงให้หันมากินขนมไทยกันมาก ๆ โดยเฉพาะเม็ดขนุน"

(ขนมขลุ่ย. 2554 : 190-191)

จากตัวอย่างผู้เขียนชักชวนให้ผู้อ่านอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยโดยผ่านตัวละครคุณย่าสินวล การอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยไม่ใช่การปิดกั้นวัฒนธรรมประเทศอื่น ๆ การอนุรักษ์วัฒนธรรมที่ถูกต้อง คือ การไม่ดูถูกและลืมวัฒนธรรมของตน ให้ความสนใจกับวัฒนธรรมไทย ลองกินอาหารของตน การชอบกินอาหารไทยก็สามารถช่วยอนุรักษ์วัฒนธรรมการกินได้และการชักชวนให้เพื่อน ๆ มากินด้วยกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำได้ทุกคน ถ้าอยากจะทำมากกว่านี้ ลองรู้จักวัฒนธรรมมากกว่านี้ อย่างเช่น ฝึกทำขนมไทยบ้าง ถ้ามีโอกาสเราสืบทอดฝีมือการทำขนมจากผู้เชี่ยวชาญก็ได้ ซึ่งนอกจากจะมีประโยชน์ต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมแล้ว ยังทำให้ชีวิตของเราสมบูรณ์ขึ้น

นวนิยายเรื่อง ขนมขลุ่ย ของจินตรา รัศมีทอง กล่าวว่าสินวลสั่งสอนหลาน ๆ ให้เข้าใจการอนุรักษ์วัฒนธรรมที่ถูกต้องว่าควรทำอย่างไร แต่หลานทุกคนไม่เข้าใจคำของคุณย่า คุณตาจึงอธิบายอีกครั้ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

"ที่ศาลากลางสวนนั้นมีลมพัดผ่านอยู่รอบทิศ หน้าที่เราคือต้องยืนให้มั่นคง เราจะล้มลงเพราะสายลมที่พัดมาปะทะตัวไม่ได้"

พิบูลย์ช่วยอธิบายให้หลาน ๆ ฟัง

"สายลมเหมือนวัฒนธรรมต่างชาติที่หลังไหลเข้ามาอย่างต่อเนื่อง เราไม่สามารถปิดกั้นได้ แต่ระวังไม่ให้ถูกกลืนลงไปได้ เราต้องยืนหยัดอย่างมั่นคงด้วยการรักษาเอกลักษณ์ของเราไว้ ไม่ว่าจะเป็นภาษา ประเพณี การแต่งกาย และวัฒนธรรมด้านอื่น ๆ รวมทั้งการกินขนมไทยด้วย"

(ขนมขลุ่ย. 2554 : 191)

จากตัวอย่างผู้เขียนแสดงความคิดเรื่องการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยอย่างถูกต้อง คือ การอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยไม่ใช่การปิดกั้นวัฒนธรรมต่างชาติ เพราะว่าเราไม่สามารถห้ามวัฒนธรรมต่างชาติให้เข้ามาประเทศไทย แต่สิ่งที่เราทำได้คือเราต้องอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ทำให้วัฒนธรรมไทยมีความมั่นคงในสังคมคนไทย วัฒนธรรมไทยมีหลากหลายด้าน ให้เราพยายามทำเท่าที่เราทำได้ การอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยเป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคน ดังนั้น คนไทยควรร่วมมือกัน เริ่มจากสิ่งเล็ก ๆ แต่มีประโยชน์ต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรม

นวนิยายเรื่อง เอ้อระเหยลอยคอ ของ จันทรา รัตมีทอง กล่าวว่าวันลอยกระทง ญัฐไปเที่ยวกับตาธง และบังเอิญเจอคู่แข่งเก่าของตาธงซึ่งชื่อตาบุญยืน ตาบุญยืนบอกว่าอยากจะให้หลานที่ชื่อแบ้วกับญัฐแข่งเพลงพื้นบ้านกัน การประชันจึงจัดขึ้น ทุกคนได้เรียนรู้วัฒนธรรมไทยมากมายจากการประชันครั้งนี้ ที่จริงแล้ว จุดหมายของตาบุญยืนไม่ใช่เพื่อแข่งขันกัน แต่อยากจะให้เด็กสมัยนี้กลับมาสนใจเพลงพื้นบ้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

"ดีแล้วหลาน ๆ " ตาบุญยืนกลับมาพร้อมกับตาธง "เพลงทุกภาษาล้วนมีคุณค่า ขอเพียงอย่าดูหมิ่นศิลปะที่บรรพบุรุษสร้างไว้ก็พอ"

(เอ้อระเหยลอยคอ. 2555 : 175)

จากตัวอย่างผู้เขียนแสดงความคิดเห็นที่ชักชวนให้ผู้อ่านเห็นถึงคุณค่าของวัฒนธรรมของตนโดยผ่านตัวละครตาบุญยืนว่าเราไม่ควรดูถูกวัฒนธรรมของตน เนื่องจากวัฒนธรรมเป็นสมบัติที่บรรพบุรุษสร้างขึ้นมา และเป็นรากเหง้าของเรา ถ้าดูถูกวัฒนธรรมของตนก็เหมือนดูถูกตนเอง เพราะฉะนั้น เราควรเห็นถึงคุณค่าศิลปะของเรารวมทั้งให้เกิดเกียรติและความเคารพกับวัฒนธรรมของตนซึ่งก็มีประโยชน์ต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมเหมือนกัน

นวนิยายเรื่อง เอ้อระเหยลอยคอ ของ จันทรา รัตมีทอง กล่าวว่าตอนประชันกัน ญัฐกับแบ้วต้องร้องสด ๆ แต่ไม่ว่าจะเป็นญัฐหรือแบ้วก็ยังไม่สามารถแต่งเพลงไปด้วยร้องไปด้วย สองคนจึงแอบติดต่อกันว่าแต่งเพลงล่วงหน้า เมื่อถึงวันประชัน สองคนเล่าความจริงให้ฟัง แต่คุณตาทั้งสองไม่ได้โกรธ เพราะเห็นความพยายามของเด็กทั้งสอง นอกจากนี้ ตาบุญยืนก็แสดงความหวังที่ให้เด็ก ๆ รักษาเพลงพื้นบ้านไว้ให้ยาวนาน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

"ตามีความสุขมากที่เห็นการร้องลำตัดในคำคืนนี้ หวังว่าเด็ก ๆ จะช่วยกันรักษาเพลงพื้นบ้านเราให้คงอยู่ไปนาน" ตาบุญยืนพุ่งสายตามาที่เจี๊ยะ "ส่วนหนูเจี๊ยะที่คาดเดาสถานการณ์ได้แม่นยำจนแต่งเพลงไว้ล่วงหน้า หนูว่ายอดเยี่ยมมาก ตาขอปรบมือให้ทั้งหนูเจี๊ยะและหนูเปรี๊ยะ "

(เอ้อระเหยลอยคอ. 2555 : 177)

จากตัวอย่างผู้เขียนแสดงความหวังที่อยากจะให้คนไทยรักษาวัฒนธรรมไทยเพื่อให้วัฒนธรรมอยู่อย่างยาวนานโดยผ่านตัวละครตาบุญยืน ถ้าเยาวชนสมัยนี้เห็นถึงความงดงามของวัฒนธรรมไทย กลับมาสนใจและให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมไทย จะทำให้ศิลปินเก่าอย่างตาธงและตาบุญยืนมีความสุขมากมาย ศิลปินเหล่านี้เป็นผู้ถ่ายทอดศิลปะเหล่านี้จากบรรพบุรุษ รักในความสวยงามของศิลปะที่พวกเขาถ่ายทอดมา พวกเขาจะเสียใจและเสียตายมากที่เห็นศิลปะที่พวกเขาถ่ายทอดมาหายไปโดยไม่มีใครสนใจ เพราะฉะนั้น ผู้เขียนได้ชักชวนให้ผู้อ่านกลับมาสนใจวัฒนธรรมไทย ให้ผู้อ่านเห็นถึงความหวังของศิลปินเหล่านี้ และเริ่มสนใจกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย

จากการวิเคราะห์ข้างต้น สรุปได้ว่านวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2553-2555 มีอิทธิพลต่อผู้อ่านในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ผู้เขียนให้ผู้อ่านรู้ว่าการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยเป็นสิ่งที่ทุกคนทำได้ แม้แต่การกินขนมไทยก็มีประโยชน์ต่อวัฒนธรรมไทย ผู้เขียนพยายามให้ผู้อ่านเห็นถึงคุณค่าของวัฒนธรรม ความเสียหายที่ปล่อยให้วัฒนธรรมนั้นหายจากชีวิตของคนไทย ความเสียหายของศิลปิน เพื่อให้ผู้อ่านร่วมมือกันมาอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยพร้อมกัน

4.5 สอนให้รักธรรมชาติ

ธรรมชาติเป็นสมบัติยิ่งใหญ่ที่สุดที่มนุษย์ครอบครอง มนุษย์ต้องอาศัยอยู่กับธรรมชาติ ธรรมชาติทำให้มนุษย์มีที่อยู่ มีอาหารที่กิน มีของใช้และทุกอย่างที่มนุษย์ต้องการก็มาจากธรรมชาติ มนุษย์จึงควรมีความกตัญญูกับธรรมชาติ ความเคารพเลื่อมใสในธรรมชาติ บางทีกิจกรรมของมนุษย์ก็ทำร้ายธรรมชาติ มนุษย์บางคนละโมภโลภมาก การกระทำทำให้ธรรมชาติเจ็บปวด จึงทำให้ภัยธรรมชาติเกิดขึ้น ถึงแม้ว่าการอาศัยอยู่กับธรรมชาติจะทำให้ธรรมชาติมีความเปลี่ยนแปลงอยู่แล้ว แต่มนุษย์มีหน้าที่ที่ดูแลและอนุรักษ์ธรรมชาติอย่างใส่ใจมากที่สุด เพราะว่าถ้าเราดูแลไม่ดี ทำให้ธรรมชาติทรุดโทรม วันทีธรรมชาติพิณาศย่อยยับก็เป็นวันสิ้นสุดของมนุษย์ที่อยู่บนโลกนี้ เพราะฉะนั้น มนุษย์ต้องเข้าใจว่าการรักธรรมชาติก็คือการรักตนเอง

นวนิยายยาวชนรางวัลแวนแคว์ พ.ศ. 2553-2555 มีบางเรื่องกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ อย่างเช่นเรื่อง สักคู่กับคุณครูโหล ของ ดาวสอง นอกจากนี้เป็นเรื่องที่สนุก ระหว่างนักเรียนกับคุณครูแล้ว ยังพูดถึงการสอนเรื่องการรักต้นไม้ เพราะว่าคุณครูโหลมีลักษณะที่รักธรรมชาติ จึงมีอิทธิพลต่อนักเรียนอย่างมากมาย เรื่อง เอ้อระเหยลอยคอ ของจันทรา รัตมีทองก็กล่าวว่าคุณพ่อคุณแม่สมัยนี้อยากจะให้เด็ก ๆ ไปสัมผัสกับธรรมชาติ ดังนั้น ความคิดที่อยู่ในนวนิยายเรื่องเหล่านี้มีอิทธิพลต่อผู้อ่านเหมือนกัน

4.5.1 การรักต้นไม้

ต้นไม้เป็นสมาชิกที่สำคัญของธรรมชาติ และมีประโยชน์ต่อมนุษย์มากมาย ทำหน้าที่ลดมลพิษในอากาศ ทำให้มนุษย์สามารถอยู่บนโลกนี้ได้ มนุษย์นำต้นไม้ไปใช้เป็นประโยชน์ในหลายด้าน อย่างเช่น ผลิตเป็นตะเกียบ ดินสอ กระดาษ เป็นต้น นอกจากนี้ ต้นไม้นำมาประดับก็ได้ อย่างเช่นบอนไซ ต้นคริสตมาส เป็นต้น คนไทยเชื่อว่าต้นไม้ก็มีชีวิตเหมือนกัน มนุษย์จึงควรอนุรักษ์ต้นไม้และรักต้นไม้อย่างจริงจัง

นวนิยายเรื่อง สักคู่กับคุณครูโหล ของดาวสองกล่าวว่าครูใหญ่ปุ่การันต์เป็นครูใหญ่คนแรกของโรงเรียน และเป็นบิดาของคุณครูโหล ในวันเปิดโรงเรียนวันแรก ครูใหญ่ปุ่การันต์นำต้นสักคู่นี้มาปลูก ถึงวันนี้ ต้นสักคู่นี้กลายเป็นต้นใหญ่ คุณครูรักมันมาก แต่ครูใหญ่ที่มาใหม่กังวลว่ากิ่งใหญ่ของต้นสักคู่นี้จะยื่นออกไปนอกถนนและทางสายไฟฟ้า ครูใหญ่กลัวจะเดือดร้อนจึงเกิดความคิดว่าจะโค่นต้นสักคู่นี้ นักเรียนที่รักคุณครูโหลรู้ครูรักต้นสักคู่นี้มาก และต้นสักคู่นี้มีประโยชน์มากต่อโรงเรียน จึงปรึกษากันวางแผนเพื่อช่วยต้นสักคู่นี้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

"พวกเราทำเพื่อคุณครูครับ เราว่าคุณครูรักต้นสักคู่นี้มากแค่ไหน มันเป็นที่ระลึกจากครูใหญ่ปุ่การันต์ พวกเราไม่อยากเห็นคุณครูเป็นทุกข์" เจ้าโป่งกลับเป็นผู้ลุกขึ้นตอบก่อนใคร เขาแสดงความเห็นที่ดี

"อีกอย่าง เราสงสารและเสียดายต้นสักสองต้นนี้ครับคุณครู มันจะต้องตายไปทั้ง ๆ ที่มันให้ประโยชน์กับพวกเรามากมาย มันเป็นร่มเงาให้พวกเราเวลาเราเข้าแถวเคารพธงชาติ ให้พวกเรามีที่วิ่งเล่นเย็น ๆ เป็นที่นั่งอ่านหนังสือของพวกเรา และยังช่วยบังลมไม่ให้พัดหลังคาอาคารเรียนปลิวหายไปด้วยนะครับ" เด็กชาย ก่อเกียรติเอ่ยขึ้นมาทำลายความเงียบ

(สักคู่กับคุณครูโหล. 2555 : 28)

จากตัวอย่างผู้เขียนแสดงความคิดเห็นที่ให้อ่านรักและอนุรักษ์ต้นไม้ เนื่องจากต้นไม้มีประโยชน์มากต่อชีวิตของมนุษย์ นักเรียนประถมยังเห็นถึงความดีของต้นไม้ พยายามหาวิธีแก้ไขเพื่อต้นสักที่รัก และเพื่อคุณครูที่รักต้นไม้ เราเป็นผู้ใหญ่ยิ่งควรรู้ความสำคัญของการอนุรักษ์ต้นไม้ ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่บนโลกนี้มีสิทธิที่จะได้รับความเคารพ มนุษย์ควรให้ความเคารพกับสิ่งที่มีประโยชน์ต่อเรา ไม่ใช่สิ่งนั้นสร้างปัญหาที่แท้จริงอย่างไม่เสียตายเลย ถึงแม้ว่าสิ่งใดสิ่งนั้นนั้นจะเป็นต้นไม้ก็ตาม

นวนิยาย สักคู่กับคุณครูโหล ของ ดาวสอง กล่าวว่าโรงเรียนมีต้นไม้ต้นสักคู่หนึ่ง ซึ่งครูใหญ่คนเก่าปลูกตั้งแต่โรงเรียนก่อสร้างขึ้น ถึงวันนี้ ต้นสักคู่นั้นมีอายุประมาณ 80ปี คุณครูโหลเป็นคนดูแลต้นไม้ทุกต้นในโรงเรียน และครูรักต้นไม้ทุกต้นที่อยู่ในโรงเรียน นักเรียนพากันเชื่อว่าต้นสักคู่นี้มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ จึงแอบถวายและจุดธูปเทียนบูชา คุณครูโหลรู้เข้า จึงเรียกนักเรียนมาประชุมกัน เพราะว่าสิ่งที่นักเรียนทำเป็นสิ่งไม่ถูกต้อง และนักเรียนควรรักต้นไม้อย่างถูกต้อง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

"นักเรียนเชื่อว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือเทวดามีจริง นั่นก็ไม่ผิดหรอก แต่ถ้าหากเชื่อว่าต้นไม้หรืออะไรก็ตามที่มันผิดปกติ เช่น ควายมีจุมกเหมือนงวงช้าง ขนุนหน้าเหมือนคน หรือต้นกล้วยมีสองปลี ว่ามันศักดิ์สิทธิ์แล้วก็พากันกราบไหว้บูชาเป็นความเชื่อที่ไม่ถูกต้องนัก อย่างตอนนี้นักเรียนหลายคนคิดว่าสักคู่นี้เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เพราะมีเทวดามาสถิตอยู่ ก็มากกราบไหว้ขอโน่นขอนี้ พอได้ก็มาจุดธูปเทียนบูชาถวายของ นักเรียนไม่คิดบ้างหรือว่าต้นสักมันจะร้อนและเจ็บเพียงไหน" นักเรียนต่างพากันนิ่งฟัง หลายคนหยุดยิ้ม

"เย็นนี้กลับบ้านแล้วลองจุดเทียนสักเล่มหนึ่ง หยดลงไปที่เท้าตัวเองสักหยดสิ ลองดูว่าเจ็บไหม" คุณครูโหลวางเศษน้ำตาเทียนสิกระด้างลงบนเวทีแล้วหันกลับมา เมื่อเห็นว่านักเรียนทุกคนยังคงตั้งใจรอฟังอยู่จึงพูดต่อ

(สักคู่กับคุณครูโหล.2555 : 111-112)

จากตัวอย่างผู้เขียนชักชวนให้อ่านรักต้นไม้โดยผ่านตัวละครคุณครูโหล ต้นไม้ก็มีชีวิตเหมือนกัน วิธีที่แสดงความเคารพต้นไม้มีหลากหลาย การเคารพต้นไม้ควรใช้วิธีที่เหมาะสม การจุดธูปเทียนจะทำให้ต้นไม้ร้อนและเจ็บลากเหมือนกัน ซึ่งเป็นการทำร้ายต้นไม้ ถ้าอาการหนัก ต้นไม้อาจจะตายก็ได้ เพราะฉะนั้น เราควรรักต้นไม้อย่างถูกต้องเพราะต้นไม้มีความสำคัญมาก ถ้าบนโลกนี้ไม่มีต้นไม้ สิ่งแวดล้อมจะทรุดโทรม มนุษย์ก็ไม่สามารถอยู่บนโลกนี้ได้ ถ้าเรารักต้นไม้อย่างถูกต้อง ก็มีประโยชน์ต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วย

นวนิยายเรื่อง เอ้อระเหยลอยคอ ของจันทรา รัศมีทองกล่าวว่าอาปูเป็นครูข้าราชการ เนื่องจากเด็ก ๆ ที่อพยพเข้ามามากมาย อาปูจึงขับรถพาเด็กไปดูนกเพื่อให้เด็ก ๆ ได้เรียนรู้บ้าง ตามความหวังของพวกคุณพ่อคุณแม่ที่อยากให้เด็กไปสัมผัสธรรมชาติ อาปูบอกว่ามีนกหลายชนิดสูญพันธุ์ไปเพราะมนุษย์โค่นต้นไม้ ทำให้นกเหล่านั้นไม่มีบ้านอยู่และไม่มีแหล่งอาหาร ดังตัวอย่างต่อไปนี้

"นกหลายชนิดสูญพันธุ์ไปเพราะความมั่งง่ายของมนุษย์ ที่ตัดไม้โค่นป่าจนไม่เหลือแหล่งอาหารให้นกได้ดำรงชีวิต" อาปูมักสอดแทรกการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทุกครั้งที่มีโอกาส ซึ่งพวกเราฟังแล้วก็ได้แต่นึกเสียดายนกสวย ๆ ที่มีเห็นแต่ในหนังสือเท่านั้น

(เอ้อระเหยลอยคอ.2555 : 53)

จากตัวอย่างผู้เขียนแสดงความคิดเห็นว่า การไม่รักต้นไม้ทำให้สัตว์บางชนิดสูญพันธุ์ การกระทำของมนุษย์ทำร้ายธรรมชาติ ไม่ว่าจะป็นต้นไม้หรือสัตว์ ล้วนเป็นสมาชิกของโลกนี้ทั้งหมด ถ้ามนุษย์เห็นแก่ตนเอง นำทรัพยากรธรรมชาติทุกอย่างมาใช้เป็นประโยชน์ของตนเท่านั้น สภาพอย่างอื่นก็จะหายไปจากโลกนี้เพราะการกระทำของมนุษย์ การตัดไม้โค่นป่าอย่างไม่เหมาะสมเป็นการทำร้ายต้นไม้ ผลที่เกิดไม้ใช้ต้นไม้หายไปนั้น สัตว์ที่อาศัยอยู่กับป่าก็จะผจญความลำบากไปด้วย ทำให้สัตว์ต้องเผชิญปัญหาสูญพันธุ์ ผู้เขียนเตือนให้มนุษย์ควรให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติโดยใช้ตัวอย่างการสูญพันธุ์ของนก เด็ก ๆ ยังนึกความเสียดาย ผู้อ่านที่เป็นผู้ใหญ่ยิ่งควรสนใจการอนุรักษ์ต้นไม้ทุกต้น

จากการวิเคราะห์ข้างต้น สรุปได้ว่านวนิยายเยาวชนรางวัลแก่นแก้ว พ.ศ. 2553-2555 มีอิทธิพลต่อผู้อ่านในการสั่งสอนให้รักต้นไม้ เนื่องจากต้นไม้เป็นทรัพยากรธรรมชาติ ถ้ามนุษย์เราไม่ให้ความสำคัญ ตัดไม้โค่นป่าอย่างเดี๋ยว สัตว์ป่าก็จะไม่มีอาหารกินและไม่มีที่อยู่ ผลที่ได้รับก็คือสูญพันธุ์อย่างเดียว นอกจากนี้ ต้นไม้มีประโยชน์มากต่อมนุษย์และมีชีวิตเหมือนมนุษย์ เพราะฉะนั้น เราควรให้ความเคารพกับชีวิตต้นไม้ด้วย

4.5.2 การอนุรักษ์สัตว์

สัตว์เป็นสมาชิกของธรรมชาติเหมือนกัน สำหรับสัตว์ป่า เราควรอนุรักษ์ เพราะว่ากิจกรรมมนุษย์ทำให้สัตว์เหล่านี้สูญเสียบ้านของตน และไม่มีที่อยู่ นอกจากนี้ มนุษย์บางคนสังหารสัตว์ เพราะว่าสัตว์เหล่านี้เป็นสัตว์ที่มีคุณค่าสูง ทำให้สัตว์ป่าบางชนิดสูญพันธุ์ บางชนิดใกล้สูญพันธุ์ สัตว์ก็มีชีวิตเหมือนมนุษย์ ดังนั้น มนุษย์ควรอยู่กับสัตว์อย่างสงบสุข รักสัตว์ป่า ไม่รุกรานบ้านของสัตว์และปฏิเสธการสังหารหมู่สำหรับสัตว์ปีกซึ่งมอบชีวิตให้พวกเรา กลายเป็นอาหารที่อยู่ในจานชามของพวกเรา เราควรให้ความเคารพกับพวกเขา เวลากิน พยายามกินให้หมด ไม่ใช่เททิ้งตามอารมณ์ของคนกินอย่างไม่เสียดาย

นวนิยายเรื่อง ร่องเท้าที่หายไป ของธิดิมา ช่างพุ่มกล่าวว่า คุณตาของเด็กหญิงหนูอิมป่วยหนัก ไม่มีใครดูแล จึงย้ายมาอยู่กับลูกชาย แต่หนูอิมรำคาญผู้สูงอายุ และพูดจาไม่ดีกับคุณตา ทำให้คุณตาอาการหนักขึ้น ต้องไปรักษาที่โรงพยาบาล พ่อแม่ต้องไปดูแลคุณตาที่โรงพยาบาล หนูอิมจึงต้องอยู่บ้านคนเดียวตอนกลางคืน หนูอิมฝันถึงเด็กชายคนหนึ่งชื่ออาเล้งทุกวัน เด็กคนนั้นพาหนูอิมไปดูบ้านเขา ไปร่วมชีวิตเขา หนูอิมชอบเทอาหารทิ้ง เวลาพาหนูอิมไปดูสัตว์เลี้ยง ก็มเล้งก็สั่งสอนให้หนูอิมเคารพสัตว์เลี้ยงบ้าง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

"เห็นไหมละ เจ้าพวกนี้ก็น่ารักและเคยมีชีวิตก่อนจะกลายเป็นหมูพะซ้อในชามกับข้าวของเธอทั้งนั้น ฉันทขอถามหน่อยว่าใครกันแน่ที่โหดร้าย ระหว่างพวกฉันทที่ต้องฆ่าสัตว์ที่เลี้ยงมาอย่างดีเหล่านี้เพื่อเป็นอาหารและเช่นไหว้บรรพบุรุษด้วยความกตัญญู กับเธอที่เอาแต่กินทิ้งกินขว้างเหมือนชีวิตของพวกมันเป็นเศษขยะที่ไร้ค่า เจ๊กอ๊ก น่าสงสาร บาปกรรมที่สุดเลย" เด็กชายพูดยาวเหยียด ปล่อยให้หนูอิมได้แต่ทำตาปริบ ๆ

(ร่องเท้าที่หายไป. 2554 : 44)

จากตัวอย่างผู้เขียนแสดงความคิดเห็นว่า เราควรรักและเคารพสัตว์ เพราะว่าแม้สัตว์ที่เลี้ยงก็มีชีวิตเหมือนกัน ถ้าเราเททิ้งตามอารมณ์ของพวกเรา ก็ถือว่าไม่เคารพกับชีวิตสัตว์ นอกจากนี้ ยังไม่

เคารพกับการทำงานของคนที่ยิ่งสัตว์ สัตว์เลี้ยงเป็นสัตว์ที่น่าสงสาร เพราะว่าโชคชะตาของพวกเขาหนีไม่พ้นกับการเป็นอาหารของมนุษย์ ไม่ว่าสัตว์หน้าตาน่ารักเพียงไหนก็ตาม การมอบชีวิตกลายเป็นอาหารของมนุษย์จึงควรได้รับความเคารพจากมนุษย์ เพราะว่ามันมนุษย์มีความเสนาหา รู้จักความกตัญญู ถ้ามนุษย์ไม่มีความเสนาหา ก็ไม่แตกต่างกับสัตว์ เพราะฉะนั้น เราควรรักและให้ความเคารพกับสิ่งที่มีพระคุณกับเรา ไม่เปลืองอาหารตามอารมณ์ของเรา รวมถึงการสั่งสอนเด็ก ๆ ให้รักและเคารพสัตว์ด้วย

นวนิยายเรื่อง ปลายฝน ของอรเกษม รอดสุทธิกุลกล่าวว่ปลายฝนเป็นเด็กกำพร้า ช่วงปิดเทอมปลายฝนไปอยู่กับคุณอาวสี และพบเพื่อนใหม่ ๆ ที่ซื้อตาลกับต้น ตาลกับต้นไปซื้อลูกหมา เพราะเห็นลูกหมามีหน้าตาน่ารัก ปลายฝนจึงไปขออนุญาตของคุณอาวสี เมื่อได้รับอนุญาตของคุณอาวสีแล้ว ปลายฝนจึงไปซื้อลูกหมาที่ถูกใจ ถึงแม้ว่าลูกหมาตัวนั้นจะขาลังไม่ค่อยดี แต่ปลายฝนก็ชอบมากและตั้งชื่อให้มันว่าอาซา การช่วยและดูแลอาซาทำให้ปลายฝนมีความรู้สึกภาคภูมิใจ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

แต่ปลายฝนก็ไม่แน่ใจว่าอยากแบ่งอาซาให้ตาลหรือเปลว ที่เธอหวง เพราะมันเพียงเป็นเพื่อนที่ให้ความเบิกบานเท่านั้น แต่อาซาทำให้เธอรู้สึกภาคภูมิใจที่มีส่วนช่วยให้มันมีชีวิตที่สุขสบาย ไม่อยากเชื่อว่าการช่วยเหลือผู้ที่ด้อยกว่าจะทำให้เธอสุขใจมากขนาดนี้ คงเพราะทุกทีเธอมักเป็นฝ่ายรับความเวทนาจากผู้อื่นนั่นเอง
(ปลายฝน. 2553 : 84)

จากตัวอย่างผู้เขียนชักชวนให้ผู้อ่านรักสัตว์โดยผ่านตัวละครปลายฝน ผู้เขียนให้ผู้อ่านเห็นถึงความสุขของคนที่ชอบช่วยเหลือและรักสัตว์ การรักสัตว์และเลี้ยงสัตว์ทำให้เด็กหญิงรู้สึกภาคภูมิใจ สัตว์เป็นเพื่อนของมนุษย์ ถึงแม้ว่ามีฐานะที่ด้อยกว่าเรา แต่สัตว์อย่างหมากับแมวก็ทำให้เราหายเหงาเพราะการอยู่เป็นเพื่อนของพวกเขา และสัตว์เหล่านี้ยังเป็นผู้ช่วยของมนุษย์ได้อีกด้วย ด้วยการพยายามดูแลบ้านของมนุษย์ ทำให้ชีวิตของมนุษย์ปลอดภัย ดังนั้น มนุษย์ควรเห็นถึงความดีของสัตว์เหล่านี้และให้ความเคารพที่พวกเขาควรได้รับ

นวนิยายเรื่อง รongเท้าที่หายไป ของธิดิมา ช่างพุ่มกล่าวว่หนุ้อมซึ่งเป็นเด็กที่มีความเคยชินที่ไม่ดี อย่างเช่นชอบกินอาหารอย่างสิ้นเปลือง แต่หลังจากฝันถึงอาเล้งและได้ไปร่วมชีวิตของกินเล้งแล้ว หนุ้อมเริ่มวิปัสสนาการกระทำของตน หนุ้อมเห็นถึงความผิดของตน จึงตัดสินใจว่าจะแก้ไขความเคยชินที่ไม่ดี เริ่มให้ความเคารพกับสัตว์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

แม่ละ หนุ้อมชอบกินโจ๊กฮ่องกงที่มีเนื้อข้าวเหนียวละเอียดสีขาวซึ่งอร่อยกว่านี้ และถ้าเป็นเมื่อก่อนเธอก็คงผลักขามออกอย่างไม่ไยดีแต่เมื่อได้เห็นความยากลำบากของชาวนาและชีวิตอันสวยงามก่อนที่จะกลายเป็นเนื้อของบรรดาสัตว์ทั้งหลาย การกินอาหารจึงกลายเป็นการสัมผัสความงดงามของการทุ่มเทในทุกเมล็ดข้าวและการเสียสละอุทิศชีวิตของสัตว์น้อยใหญ่ เด็กหญิงรู้สึกถึงความรับผิดชอบที่เธอสมควรจะต้องทำต่ออาหารด้วยความเคารพและให้เกียรติไม่ใช้การเสพเพื่อรสชาติหรือความโก้เก๋ เธอจึงตักเข้าปากคำแล้วคำเล่าจนเกลี้ยงชาม
(รongเท้าที่หายไป. 2554 : 47-48)

จากตัวอย่าง ผู้เขียนแสดงความคิดเห็นว่า เราควรให้ความเคารพและรักสัตว์โดยผ่านตัวละครเอกหนุ้อม เวลากินข้าว เราต้องนึกถึงการเสียสละอุทิศชีวิตของสัตว์ ซึ่งไม่มีหน้าที่ที่ต้องการ

เป็นอาหารของมนุษย์ แต่โชคชะตาหนีไม่พ้น เนื้อสัตว์เหล่านี้ทำให้มนุษย์สามารถอยู่รอดได้ ทำให้มนุษย์มีร่างกายที่แข็งแรง การเสียดสีของสัตว์เหล่านี้ทำให้มนุษย์ได้รับประโยชน์มากมาย ถ้ามนุษย์สิ้นเปลืองเนื้อสัตว์อย่างไม่เสียดายนั่น เป็นการกระทำที่ไม่ให้เกียรติกับการเสียดสีของสัตว์ ผู้เขียนอยากจะให้ผู้อ่านเห็นถึงความผิดของการสิ้นเปลืองอาหาร สั่งสอนให้ผู้อ่านให้ความเคารพกับเนื้อสัตว์ให้เกียรติกับชีวิตของสัตว์

นวนิยายเรื่อง บ้านไม้ชายคลอง ของจันทรา รัศมีทองกล่าวว้าข้าง ๆ บ้านสัก มีสัตว์หลาย ๆ ชนิด เกือบกลายเป็นส่วนหนึ่งของบ้านสัก สำหรับสัตว์ที่ไม่มีพิษ สักกับเพื่อน ๆ จะไม่ทำร้าย แต่สำหรับสัตว์ที่มีพิษ สักกับเพื่อน ๆ จะทำผิดศีลข้อหนึ่ง เพราะว่าการปกป้องน้อง ๆ แต่แม่สั่งให้ห้ามทำร้ายสัตว์เพราะว่าการทำอย่างนั้นจะเป็นบาป ดังตัวอย่างต่อไปนี้

บ้านไม้ผู้ฟังของเรา ยังมีสัตว์อีกหลายชนิดอยากมาอาศัยอยู่ด้วย ตั้งแต่ หนู ตะขาบ แมลงสาบ แมงป่อง ตั๊กแตน ส่วนมด ยุง จิ้งจก เกือบจะกลายเป็นส่วนหนึ่งของบ้าน เพราะไม่ใช่สัตว์อันตราย ถ้าเป็นสัตว์มีพิษพวกเราต้องยอมทำผิดศีลข้อหนึ่ง เพราะมีน้องเล็ก ๆ ที่ยังช่วยตัวเองไม่ได้

แต่แม่ก็คอยสอนเสมอว่า ไม่ควรรังแกสัตว์โดยไม่จำเป็น อย่างเช่นใช้ หนังสติ๊กยิงนก ยิงจิ้งจก แม่ห้ามเด็ดขาด เราจะยอดทำบาปเพื่ออยู่รอดเท่านั้น

(บ้านไม้ชายคลอง. 2553 : 130-131)

จากตัวอย่างผู้เขียนแสดงความคิดเห็นว่า เราควรให้ความเคารพกับชีวิตสัตว์ เนื่องจากสัตว์เหล่านี้ไม่มีความอันตรายต่อพวกเรา เราก็ไม่จำเป็นต้องไปทำร้ายพวกมัน คนไทยนับถือศาสนาพุทธ ซึ่งมีศีลที่ห้ามทำร้ายชีวิต ถึงแม้ว่าเป็นชีวิตของสัตว์ก็ตาม การทำร้ายสัตว์โดยไม่จำเป็นนั้นบาปสำหรับคนไทย ผู้เขียนชักชวนให้ผู้อ่านให้ความเคารพกับชีวิตของสัตว์ อยากจะให้ผู้อ่านเข้าใจว่าการทำร้ายชีวิตสัตว์เป็นความผิด และผู้อ่านก็ควรสั่งสอนให้เด็ก ๆ ไม่ทำร้ายสัตว์โดยใช้หนังสติ๊ก เพราะว่าการทำร้ายสัตว์เพื่อความสนุกเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง เด็กควรเรียนรู้การเคารพชีวิตของสรรพสิ่งตั้งแต่อายุน้อย

จากการวิเคราะห์ข้างต้น สรุปได้ว่านวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2553-2555 มีอิทธิพลต่อผู้อ่านในการเคารพชีวิตสัตว์ ผู้เขียนอยากให้ผู้อ่านเห็นถึงการเสียดสีชีวิตของสัตว์ควรรับความเคารพจากมนุษย์ ถ้าไม่มีสัตว์เหล่านี้เสียดสีชีวิตของตน มนุษย์ก็ไม่สามารถกินอาหารอร่อยได้ ร่างกายมนุษย์คงไม่แข็งแรงอย่างนี้ นอกจากนี้ คนไทยเชื่อว่าการฆ่าอย่างไม่จำเป็นเป็นการกระทำที่ผิดศีล เป็นบาป เพราะฉะนั้น เราจึงควรให้ความเคารพกับชีวิตสัตว์